

אוגוסט 2024

ימי מלחמה

(נוסח חדש שנכתב בעקבות אירועי אוקטובר 2023)

מחזה בחמש תמונות

מאת מוטי לרנר

©

רח' מסדה 5 רמת השרון 4729097
טל. 03-5405295 נייד: 054-4583356
motti_lerner@hotmail.com

הדמויות

1. יואל (52) - פסנתרן בעל מוניטין בינלאומי המתגורר בארה"ב
2. בלה (75) - אימו, מורה לפסנתר
3. פרדי (48) - אחיו, איש עסקים
4. נטליה (38) - המטפלת של בלה, עוֹלָה מאוקראינה
5. אנדרי (62) - בעלה לשעבר של נטליה, עוֹלָה מאוקראינה
6. איזי (23) - בנו של יואל, תלמיד באקדמיה למוסיקה בירושלים

העלילה

המחזה מתרחש בחדר האורחים בדירתה של בלה בשכונה ישנה במרכז תל אביב, בימים 16-18 בדצמבר 2023, בעיצומה של מלחמת עזה. לחדר יציאה למטבח, לפרוזדור המוליך לחדר האמבטיה, לחדר השינה של בלה, ולשני חדרי הילדים. בחדר עצמו ספה, לצידה כורסה, לידן שולחן נמוך. בפינה מערכת מוסיקה ישנה וכוננית דיסקים. בפינה השנייה פסנתר, לידו שידה, מעליה מדפי ספרים וחוברות תווים. הריהוט ישן למדי ומעיד על צניעות הדיירים - על אף ערכה של הדירה. בדירה אין מ"ד, ובהישמע אזעקה הם יוצאים אל חדר המדרגות. במהלך העלילה מנגן יואל קטעים מתוך הסונטה לפסנתר מס' 8 אופוס 13 מאת בטהובן המכונה "הפתטית".

הערת המחבר

המחזה כתוב אמנם בשפה ריאליסטית, אך במהותו הוא סיוט של יואל אודות יחסיו עם מולדתו ועם בני משפחתו.

1. לילה. הבמה חשוכה. ברקע נשמעת אזעקה. כעבור כמה שניות נשמעים הדי היירוט. אור עולה על חדר האורחים. בכורסא יושבת בלה, לבושה בחלוק ישן, שערה פרוע וניכר בה שמזמן לא הסתרקה. היא מתוחה מאד. נשמע צלצול פעמון הדלת. היא מנסה לקום, אך בהתרגשותה, אינה מצליחה. היא מוציאה משאף מכיסה ושואפת ממנו. נשמע צלצול נוסף. היא מנסה שוב לקום, אך שוב אינה מצליחה. כעבור רגע נתחב מפתח לחור המנעול. הדלת נפתחת. נכנס יואל, בידו מזוודה.

יואל:	אימא? (פאוזזה) שלום.
בלה:	(בקושי שולטת בעצמה) שלום.
יואל:	זה אני. יואל.
בלה:	אני רואה.
יואל:	מה שלומך? שמעת את האזעקה?
בלה:	כן.
יואל:	(מתקרב אליה) למה לא פתחת?
בלה:	שב.
יואל:	יש לכם ממ"ד?
בלה:	שב כבר.
יואל:	יצאתי מהמונית ושכבתי על המדרכה.

היא שואפת מנה נוספת מן המשאף. הוא מבין שהיא במצוקה.

יואל:	אני מצטער שלא הודעתי לך בזמן. כשפרצה המלחמה, ניסיתי להתקשר מניו יורק, אבל המספר שלכם הוחלף. במודיעין אמרו שהחדש חסוי. פְּשָׁנָתִי בשדה התעופה, נכנסתי לתחנת המשטרה. הקצין הכיר אותי. בתוך דקה הוא השיג אותי. (מחייך) שמונה עשרה שנה שמרתי את המפתח. ידעתי שלעולם לא תחליפו מנעול.
בלה:	מה אתה עושה כאן? אתה חולה, או משהו?
יואל:	אני בסדר גמור. באתי לבקר. איזי גויס למלחמה. הוא היה חודשיים שלמים בעזה. לפני יומיים הוא שוחרר. הוא דיבר איתכם?
בלה:	מי?
יואל:	איזי. הבן שלי.
בלה:	הבן שלך?!
יואל:	הוא גר בירושלים. מחר בבוקר אסע אליו. מה שלום אבא? הלך לישון? אני מקווה שיצאתם לחדר המדרגות בזמן האזעקה. (שתיקה) מה שלום פרדי?
בלה:	המשטרה נתנה לך את המפתח של הבית שלי?
יואל:	לא את המפתח. את מספר הטלפון. אגב, בטיסה פגשתי את המנהל של הפילהרמונית. הוא ביקש ממני להחליף פסנתרן אנגלי שהחליט פתאום להחרים אותנו. בגלל המלחמה. אני אנגן בטהובן. את הפתטית בשבילך ואת הקונצ'רטו החמישי בשביל אבא. (נזכר) הבאתי לכם כמה דיסקים. (פותח את המזוודה) בשנה שעברה הקלטתי את כל הסונטות של בטהובן. ניגנתי בדיוק כפי שלימדת אותי. (מושיט לה)
בלה:	(לא מסתכלת) שב כבר!

יואל מחזיר את הדיסקים למזוודה.

יואל: אולי בכל זאת תגידי לי מה שלומכם? איך אתם עוברים את המלחמה? מקווה שלא היו כאן נפילות. ראיתי את התמונות. לילה-לילה. ההרוגים. המשפחות שלהם. החטופים. התושבים המפונים. ועזה נחרבת עד עפר. (שתיקה) מי יודע מה איזי עבר שם. (מריח) טיגנת חצילים. נכון? אני לא אשכח את הריח הזה לעולם. (מתקרב אל דלת המטבח, ושואף את הריח) כאן הייתה צלקת בפסנתר. פרדי זרק עלי פטיש. היינו עוד ילדים. הנה היא. וזה אותו חלוק הלילה שלך. נוספו בו עוד כמה חורים. ישבת בכורסה, שמעת מוסיקה, ואפר הסיגריות נשר על החלוק. נכון? ואיפה הסתפרת כל כך יפה? (מציץ למטבח) גם את המקרר לא החלפת? תראי לאן הגענו. מקררים נאמנים יותר מבני אדם. (צוחק) אם תמשיכי לשתוק, אני אמשך לדבר. (מצביע על הקיר) כאן הייתה תמונה של אבא. ליד שר החינוך. בכנס של הסתדרות המורים. נכון? (מדליק את הרדיו) הרדיו עדיין עובד. הוא כבר בן שלושים! (נשמע הפרק הראשון של הסונטה הפתטית) זה אני, אימא. הקשיבי. כן. זה אני.

מכבה את הרדיו, מתיישב ליד הפסנתר ומתחיל לנגן את הפרק הראשון. בלה כה נרגשת, עד שהיא חרדה שתפרוץ בבכי. היא קמה וממהרת להימלט מהחדר. יואל מפסיק לנגן. הוא קם מן הכיסא ופונה אחריה. נכנסת נטליה. הוא עוצר.

נטליה: היא נכנסה לשירותים.
יואל: לשירותים?
נטליה: ככה היא כשהיא מתרגשת. היא תיכף תחזור.
יואל: מי את?
נטליה: שמי נטליה.
יואל: נטליה? את אשתו של פרדי?
נטליה: לא. אני לא אשתו. אני מחכה לו. אני...
יואל: את מחכה לפרדי אצל אימא שלי?
נטליה: הוא בדרך. הודענו לו שהגענו. הוא שמח מאד.
יואל: הוא אמר לך את זה?
נטליה: כן.
יואל: ואת לא אשתו?
נטליה: אני אחות. אני מטפלת באימא שלך. ביקשתי ממנה להחליף בגדים לכבודך. להסתרק. היא הייתה נרגשת מדי. היא לא רצתה שאהיה לידה כשאתה מגיע. שמעתי אותך ברדיו הרבה פעמים.

בלה נכנסת. נטליה משתתקת.

בלה: (בגרון חנוק) חבק את האימא הזקנה שלך, האימא הזקנה שלא חדלה לחשוב עליך כל השנים הרעות האלה, שלא חדלה לשמוע אותך מנגן בשבילה.

יואל מתקרב אליה כדי לחבק אותה. היא רוצה מאד לחבק אותו, אבל משקעי העבר מקשים עליה. היא פונה לאחור, אך כעבור רגע מסתובבת לעברו וסוחרת על פניו.

בלה: למה לא חזרת כשעוד אפשר היה לחיות כאן?!
 בסדר. מגיע לי. הנה הלחי השנייה.

בלה המבוהלת מעצמה, ממהרת לצאת מן החדר. רגליה כושלות. נטליה תומכת בה ומסייעת לה לצאת. יואל ממשש את לחיו, מתלבט אם לצאת אחריהן. לפתע נפתחת דלת הכניסה. נכנס פרדי, לבוש בחליפה, סיגר בפיו, תיק עסקים בידו.

פרדי: שלום, יו-יו!
 יואל: פרדי!

פרדי מניח את תיקו על הספה. השניים מתחבקים.

פרדי: כמה שאתה נראה רע. כבר קפצה עליך זקנה? אתה חיוור כמו חולה לב. מקווה שלא חטפת התקף בזמן האזעקה.
 יואל: זה מה שאתה מאחל לי?

שניהם צוחקים ומתחבקים שוב.

פרדי: ככה באים, אחרי שמונה עשרה שנה, באמצע הלילה, בלי להודיע? יכולת לגלות שהבית שלנו חטף טיל. יכולת למצוא את כולנו רקובים בתכריכים. ואפילו התולעים שאכלו אותנו, כבר היו יכולות להיות אוכל לתולעים.
(מושיט לו קופסת סיגרים) מעשן? הבאנה. יום לפני המלחמה קניתי אלף כאלה. בקפריסין.

יואל: אתה דווקא נראה מצוין, פרדי. שום תולעת לא תעז להתקרב אליך.
 פרדי: אני חייב לטוס מחר. לאיטליה. אני קונה כיסויים של מכונות מאיזה מפעל שנסגר. המלחמה דפקה לנו את העסקים. אף אחד לא רוצה למכור לנו. אף אחד לא רוצה לקנות מאיתנו. אתה עוד מנגן? מישוהו בא לשמוע אותך?
 יואל: כנראה שכן. אפילו הפילהרמונית הזמינה אותי.
 פרדי: יופי. סוף-סוף גם אנחנו נשמע. **(מציג לו את הסיגר שוב)** נסה. לעולם לא תשכח את הטעם.

יואל: **(דוחה את הסיגר)** מתי אתה חוזר?
 פרדי: מוחרתיים.

יואל: אז תספיק לקונצרט.
 פרדי: בתנאי שלא יפסיקו את הטיסות הנה בגלל כמה טילים מחורבנים.

יואל: אתה עדיין גר כאן?
 פרדי: אני לא גר בשום מקום. תמיד בדרך. אתה קנית בית, נכון?

יואל: דירה. בניו יורק.
 פרדי: כן, אני יודע. במנהטן. ברחוב 57. פעם כמעט צלצלתי אצלך בדלת.

יואל: היית בניו יורק ולא באת לבקר?
 פרדי: מיהרתי. קניתי בטריות ישנות. בשביל העופרת. מה שלום אשתך? שָׁמָּה...

יואל: רות.
 פרדי: כן. רות. אני זוכר אותה. מה שלומה?

- יואל: תודה. אני מקווה שהיא בסדר. לא ראיתי אותה כמה חודשים. התגרשנו לפני שנתיים. אבל היא הצליחה מאד בזמן האחרון. עשתה הון.
פרדי: אני לא מתפלא שהתגרשתם. תמיד היית בלתי נסבל.
יואל: מי כמוך יודע. **(צוחק)** לו רק ידעת כמה התגעגעתי למריבות איתך.
פרדי: התגעגעתי?
יואל: אתה ממזר עם הרבה חן. **(צוחק)**
פרדי: **(בזכר)** יש לך גם בת. נכון? היא כבר בטח אישה. היא צריכה להיות בת עשרים ומשהו. אולי אפילו יש לה כבר ילדים. אולי אתה כבר בעצם סבא.
יואל: יש לי בן. איזי. הוא בן עשרים ושלוש.
פרדי: איזי?
יואל: אתה לימדת אותו לרכוב על אופניים.
פרדי: אני! **(צוחק)**
יואל: אתה לא יודע שהוא חזר לארץ? הוא כבר חמש שנים פה. עשה צבא. עכשיו הוא לומד אופרה באקדמיה בירושלים. באוקטובר גייסו אותו למלחמה. לפני יומיים הוא השתחרר, אז באתי לראות מה שלומו. הוא לא התקשר אליך אף פעם?
פרדי: איך אמרת שקוראים לו?
יואל: איזי. אני בטוח שהוא ניסה. אין לו כאן אף אחד מלבדכם.

נכנסת בלה.

- בלה: **(ליואל)** הצעתי לך את המיטה בחדר הישן שלך.
יואל: תודה, אימא.
בלה: **(לפרדי)** תוריד את הנעליים ותנקה את הבוץ שהשארתי על הרצפה.
פרדי: **(חולץ את נעליו)** מה את יודעת, אימא. יו-יו שלנו התגרש.
יואל: מספיק, פרדי.
פרדי: לילד שלו קוראים איזי. הוא לומד אופרה בירושלים. **(צוחק)**
בלה: **(לפרדי)** לילה טוב.

היא פונה לצאת. יואל נוטל את מזוודתו ויוצא אחריה. כעבור רגע נכנסת נטליה.

- פרדי: חשבתי שהוא הולך למלון.
נטליה: הוא לא רצה להעליב אותה.
פרדי: בטח. אני פותח את הדלת והוא עומד לי מול העיניים. מחייך. מרוצה. שום חרטה. שום התנצלות. כל העולם מונח לרגליו. הוא רק צריך להושיט יד ולקחת.
נטליה: למה איחרת כל כך?
פרדי: נתקעתי במשרד.
נטליה: חיכיתי לך.
פרדי: הנה אני. **(מחבק אותה)**
נטליה: די, פרדי.
פרדי: אל תדאגי. הוא לא יבוא הנה באמצע מלחמה, ויישאר לישון כאן כאילו זה הבית שלו.

- נטליה: **(מתנתקת ממנו)** גם אני לא יודעת אם אני נשארת כאן.
פרדי: ודאי שאת נשארת.
- נטליה: הבוקר התיישבתי רגע ליד הפסנתר, והיא דחפה אותי מן הכיסא. למה לא דיברת איתה?
- פרדי: דיברתי. **(מחבק אותה)**
נטליה: אתה רוצה שאני אחזור לעבוד בבית החולים?
- פרדי: אחרי החתונה תקראי לה אימא והיא תאהב אותך כאילו את הבת שלה.
- נטליה: **(מתנתקת ממנו)** אני לא אתחתן איתך בשביל שהיא תלמד אותי, פרדי.
פרדי: את תתחתני איתי בשביל משהו אחר לגמרי. **(מחבק אותה שוב)**
- נטליה: **(מתנתקת שוב)** תפסיק לשחק איתי משחקים.
פרדי: אני מת לשחק איתך משחקים. **(היא מפנה את פניה)** מה קרה? אני נוסע רק ליום אחד. הבאתי לך קצת כסף. **(נותן לה)**
- נטליה: למה אתה רוצה כל כך להתחתן עם מישהי שלא רוצה להתחתן איתך?
- פרדי: את רק אומרת שאת לא רוצה. **(פותח כפתור בחולצתה)**
נטליה: תפסיק. הוא תכף ייכנס.
- פרדי: הוא הלך לישון.
נטליה: הוא לא נראה עייף.
- פרדי: דיברת איתו? אני לא מאמין לאף מילה שלו. מה פתאום יזמינו אותו לנגן בפילהרמונית? מי בכלל רוצה לשמוע אותו כאן? אפילו את השם שלו לא רוצים לשמוע. **(פותח עוד כפתור)**
- נטליה: תוריד את הידיים שלך.
פרדי: אני נוסע מחר.
- נטליה: אתה לא נוסע לפני שאתה מדבר איתה. אני מוכרחה לנגן שיעורים ביום.
- פרדי: אמרתי לה, אבל את רואה באיזה מצב היא. המלחמה שיבשה את דעתה. אני אבקש ממנה לנגן איתך בארבע ידיים. כמו שהיא ניגנה איתו.

הוא מחבק אותה. לפתע נדלק אור בפרוזדור. נטליה ממחרת למטבח כדי לרכוס את חולצתה. יואל נכנס.

- יואל: זהו זה. היא נכנסה לחדר שלה וסגרה את הדלת. אני מקווה שהיא תכף תירדם.
פרדי: בטח.
- יואל: מה היא עושה כל הימים? מלמדת בקונסרבטוריון? יש לה תלמידים פרטיים?
פרדי: איך היא שומעת מוסיקה ברדיו הישן הזה?
- פרדי: היא שמעה מספיק.
יואל: מחר אני אקנה לה רדיו חדש. **(חש בריחה של נטליה)** הריח של האישה הזאת עדיין באוויר.
- פרדי: איזו אישה?
יואל: נטליה.
- פרדי: תשמע, היה לי יום ארוך. בוא נקבע למחר.
יואל: אימא באמת צריכה אותה?
- פרדי: אימא בת שבעים וחמש. אתה רואה איך היא. גם את התרופות שלה היא כבר שוכחת לקחת. יום אחד היא תקבל התקף אסתמה ותיחנק.
- יואל: מה אומרים הרופאים?

- פרדי: נסה לקחת אותה לרופא. עכשיו לך לישון. אני צריך לקום מוקדם. לילה טוב.
 יואל: כשנכנסתי, היא לא נראתה שמחה לראות אותי.
- פרדי: כך היא נראית גם כשהיא שמחה.
 יואל: היא באמת אישה משונה, נטליה. הריח שלה חמקמק. היא בחדר העבודה של
 אבא? היא נראית לגמרי לא רע.
 פרדי: לילה טוב, יו-יו.
 יואל: עשה לי טובה. אל תקרא לי יו-יו.
 פרדי: לילה טוב.
 יואל: אתה בטוח שאימא צריכה מטפלת? קשה לי להאמין שהיא נותנת למישהו
 להתקרב אליה. אבא כבר לא יכול לטפל בה?
 פרדי: אבא? **(צוחק)** אבא מת.
 יואל: מה?!!
 פרדי: לפני שבועיים.
 יואל: מת?!
- פרדי: נטליה טיפלה בו בבית החולים, ועכשיו היא מטפלת בה.
 יואל: אבא מת?! היא לא אמרה לי שום דבר. חשבתי שהוא הלך לישון. שאלתי
 אותה מה שלומו. פעמיים!
 פרדי: עכשיו שלומו מצוין.
 יואל: מה קרה? הוא היה חולה? מה היה לו?
 פרדי: שום דבר. המלחמה הרגה אותו.
 יואל: המלחמה?!
- פרדי: בחיך. תן לישון. הוא מת. זה נגמר. למזלך, לא היית פה.
 יואל: למה לא הודעתם לי?
 פרדי: עכשיו אתה נזכר לשאול? תן לישון. אני טס בבוקר. אם אני לא מגיע לכיסויים
 האלה, מישהו יחטוף אותם.
 יואל: מה זאת אומרת המלחמה הרגה אותו?
 פרדי: אתה יודע מה, אני אנסה לטוס מחר בערב דרך מילאנו. ניפגש בצהריים. אני
 אצלצל אליך באחת.
 יואל: הוא שאל עלי?
 פרדי: מי?
- יואל: אבא. הוא שאל? הוא התעניין? הוא זכר? הוא ביקש לראות אותי? לא הגיע לו
 למות בלי להיפרד ממני. בלי לדעת שאני חושב עליו. בלי לדעת שלא שנאתי
 אותו כל השנים האלה.
 פרדי: אני אספר לך מחר. לילה טוב.
- יואל: יש לך במקרה תמונה שלו? איפה התמונה שהייתה כאן?
 פרדי: אימא זרקה אותה.
 יואל: זרקה? למה?
 פרדי: תשאל אותה מחר. לילה טוב.
- יואל: לילה טוב. **(נשאר במקומו)**
 פרדי: כבר אמרת לילה טוב.
 יואל: כן. לילה טוב. ידעתי שזה יקרה. בזמן האחרון הייתה לי הרגשה שלא אספיק
 לראות אותו. תכננתי לבוא בספטמבר. אבל אז בדיוק התקיים בווינגטון
 קונצרט נגד המלחמה באוקראינה...

הוא מחבק את פרדי ויוצא. נטליה יוצאת מן המטבח.

פרדי: איזה נבלה. (חשכה)

2. למחרת בצהריים. על השולחן ארוחת בוקר. נטליה יושבת ליד הפסנתר, מתאמנת בנגינת הפרק הראשון של הסונטה הפתטית. בלה נכנסת ומסתכלת בה בכעס. נטליה חשה במבטה ומפסיקה.

נטליה: הכנתי ארוחת בוקר. (בלה מתיישבת בכורסא) כדאי לך לאכול. אחרת תקבלי סחרחורת ותיפלי. (מתחילה לאכול) הוא לא ברח. הוא בירושלים. אצל הבן שלו. הוא השאיר לך פתק. בלה: פה גדול ולב קטן. אוכלת כמו פליט. נטליה: אולי תיקחי עוד ואליום? בלה: עד הערב המקרר יהיה ריק. נטליה: הוא יחזור, בלה. הוא יחזור. כמו השמש בבוקר. הוא לא הצליח להירדם מרוב דאגה לילד. בלה: כאן לא מלון. לא באים והולכים מתי שרוצים. הוא היה צריך לחכות לי ולאכול איתי. נטליה: אז עכשיו את רוצה לחכות לו? (בלה שותקת) פרדי דיבר איתך הבוקר? בלה: הוא לא דיבר ולא ידבר. הוא מציע חתונה לכל אישה שמפלטטת איתו, ואחרי יומיים הוא בורח.

שתיקה. נטליה נפגעה.

נטליה: אני לא מבקשת הרבה. שיעור אחד בשבוע. בקיב למדתי בקונסרבטוריון מצוין. אני בטוחה שאצליח לנגן כמו שידעתי. בלה: אני לא אלמד מישהי שבחיים שלה לא תצליח לנגן שום דבר. נטליה: גם אם לא אהיה פסנתרנית גדולה, אני יכולה להיות מורה. אני לא רוצה לבלות כל החיים שלי בבתי חולים.

בלה שותקת. הטלפון מצלצל. הן לא עונות. יואל נכנס, ממחר ליטול את השפופרת.

יואל: איזי?! (אבל השיחה נותקה) זה היה כנראה פרדי. הוא בטח כבר בדרך לשדה התעופה. (רואה את הקפה שעל השולחן) אפשר לשתות מן הקפה? בלה: (קמה לעברו) אני אעשה לך טרי. אכלת משהו? רוצה חצילים? יואל: שבי. (לוגם מן הקפה) נטליה: מצאת אותו? מה שלומו? יואל: אני ממחר לפילהרמונית, אימא. בלה: אני מכינה לך עוד קפה. יואל: זה יספיק. תודה. בלה: אני רואה שלא מצאת אותו.

- יואל: השארתי פתק אצל השכנים. אני שומר לו כרטיס לקונצרט.
בלה: הוא בטח יתקשר אליך היום.
- יואל: **(בתסכול)** הוא גר כאן כבר חמש שנים. אני לא מבין איך לא ראית אותו אפילו פעם אחת.
- בלה: לא ראיתי אותו כי הוא לא בא הנה.
- יואל: הוא התקשר אליכם עשרות פעמים. בכל פעם טרקתם לו את הטלפון.
- בלה: זה לא נכון.
- יואל: הוא היה החייל הכי בודד בצבא. בלי שום משפחה. הוא ויתר על חופשות, כי לא היה לו בית. במשך חודשיים שלמים הוא היה בגיהנום בעזה. **(בכעס)** ואיך לא הודעתם לי שאבא חולה? איך לא אמרת לי אתמול שהוא מת?
- בלה: לא ידעתי שאתה כל כך דואג לו. ברחת לשמונה עשרה שנה, וכל השנים האלה לא טרחת לבדוק אפילו פעם אחת אם הוא חי.
- יואל: ברחתי?
- בלה: כן.
- יואל: הוא גירש אותי מכאן.
- בלה: ודאי.
- יואל: ואת שתקת. רות ואני באנו אליכם בנובמבר 2000, באמצע האינתיפאדה. רצינו לספר לכם שאנחנו מתחתנים. אבא ישב כאן, ליד השולחן. כאב לו הראש, ואת ניגנת לו את הנוקטורנו בסי מינור של שופן.
- בלה: לא זוכרת.
- יואל: כשסיפרנו לכם שאנחנו הולכים בערב להפגנה נגד הכיבוש, הוא נעשה אדום מכעס, והלך לחדר השינה. את הלכת מיד אחריו. לא באתם לחתונה. לא באתם לקונצרטים שלי. כשאיזי נולד, לא באתם לברית. אחרי חמש שנים התייאשנו. איזי בן עשרים ושלוש ועוד לא ראית אותו.
- בלה: אתה יודע טוב מאד למה לא ראיתי אותו.
- יואל: לו באמת רצית, היית רואה.
- בלה: רציתי מאד-מאד!
- יואל: **(מתחרט)** אני מצטער, אימא. לא ישנתי כל הלילה. אני חוזר לִימים שאנחנו מוכרחים לשכוח. אני מצטער שלא כתבתי לכם. אני מצטער שלא באתי לבקר בשנים הראשונות באמריקה עבדתי בפרך. ניגנתי במועדוני לילה. בחתונות. את לא מתארת לעצמך כמה הכאיבה לי השנאה של אבא. **(שתיקה)** הוא טעה גם בקשר לרות. היא הייתה אישה טובה. התגרשנו כי נסעתי יותר מדי... **(שתיקה)** רציתי לפגוש אותו ולהסביר לו. **(שתיקה)** עכשיו אני גם לא יודע איפה איזי. השכנים אמרו שהוא בסדר. אני רוצה מאד להאמין להם. **(שתיקה)** הגיע הזמן שנפסיק לריב, אימא. את היית המורה היחידה שלי. כל מה שאני יודע למדתי ממך. מאז שעזבתי, לא עבר יום מבלי שרציתי לנגן לך. עכשיו שבי והקשיבי. אולי גם הראש שלי יסתדר.

יואל מתיישב ליד הפסנתר ומתחיל לנגן את הפרק הראשון של הסונטה הפתטית שניגן בתמונה הקודמת. בלה מתקשה לשלוט ברגשותיה. היא יוצאת למטבח וטורקת את הדלת. יואל מפסיק לנגן. נטליה מגישה לו קפה.

- נטליה: אתה מנגן כל כך יפה. באוקראינה הייתי פסנתרנית. הספקתי אפילו לנגן בכמה קונצרטים. כאן הייתי צריכה עבודה. גם לא היה לי פסנתר. (משתתקת) אל תדאג. עוד כמה דקות היא תירגע.
- יואל: ועכשיו את אחות?
- נטליה: כן.
- יואל: את טיפלת באבא שלי בבית החולים?
- נטליה: כן.
- יואל: ואת יודעת איך הוא מת?
- נטליה: כן.
- יואל: איך?
- נטליה: הוא לא רצה יותר לחיות.
- יואל: למה?
- נטליה: בגלל המלחמה.
- יואל: זה מה שהוא אמר לך? (היא שותקת) מה בדיוק הוא אמר?
- נטליה: הוא אמר שהמלחמה הראתה כמה אנחנו חלשים. שאפשר לחסל אותנו בקלות.
- יואל: זה מה שהוא אמר?
- נטליה: כמה פעמים. הוא אמר שהוא לא רק מורה להיסטוריה, אלא גם תלמיד שלה, ולכן הוא יודע שהמלחמה הזאת מבשרת את הסוף.
- יואל: סוף של מה? (היא שותקת) של מה?

נשמע צלצול בדלת.

- יואל: זה בטח פרדי. את חייבת לספר לי יותר. אולי תבואי איתי לפילהרמונית? אימא שלי תסתדר כמה שעות בלעדייך.

יואל פותח את הדלת. מולו עומד גבר מחייך בחליפה, בידו האחת עיתון, בידו השנייה מטריה. זהו אנדרי.

- אנדרי: סליחה. אני מצטער להפריע. חשבתי שאולי במקרה נטליה נמצאת כאן. רציתי להחליף איתה כמה מילים.
- יואל: עם נטליה?
- אנדרי: כן. נעים מאד. שמי אנדרי. אני בעלה.
- יואל: של נטליה!?
- נטליה: בעלה לשעבר.
- אנדרי: באתי לראות מה שלומה. אני מתארח אצלה עכשיו. טיל פגע בדירה שלי באשדוד בתחילת המלחמה. הבאתי לה את ה-Ukrayinska Pravda.
- נטליה: תודה רבה.
- יואל: במה אפשר לעזור לך?
- נטליה: אני צריכה ללכת, אנדרי. אני מלווה אותו לפילהרמונית.
- אנדרי: לפילהרמונית?
- נטליה: הוא פסנתרן. הוא לא היה כאן הרבה זמן. הוא לא מכיר את העיר.
- יואל: אני נורא ממהר, אדוני.

- אנדרי: אני אשמח להראות לכם את הדרך. אגב, אתה נראה לי מופך. אמריקאי, נכון?
 נטליה: ראיתי אותך כמה פעמים בטלוויזיה.
 יואל: אנחנו נסתדר בלעדיך, אנדרי.
 אנדרי: אני מיד חוזר. (פונה לפרוזדור ויוצא)
 נטליה: אם את כל כך ממהרת, אני אגמור את מה שהשארתי בצלחת. יש עוד קפה?
 אנדרי: הבטחת לחזור היום לדירה שלך.
 נטליה: (מתיישב ואוכל) מצאתי קונה.
 אנדרי: אתה לא יכול יותר להישאר אצלי.
 נטליה: הוא משלם מעט. בגלל הנזק. אבל זה יספיק לדירה די גדולה בקייב.
 אנדרי: אני לא נוסעת איתך, אנדרי.
 נטליה: כשפרצה המלחמה, אמרתי שאת לא רוצה למות כאן.
 ברנד: בתל אביב אני מרגישה בטוחה.
 נטליה: המלחמה הזאת לא תיגמר כל כך מהר, נטליה.
 נטליה: אתה תדאג לעצמך, ואני אדאג לעצמי. (שתיקה) נרטבת בגשם? החולצה שלך מלוכלכת. הלכת כל הדרך ברגל? קח אוטובוס. (נותנת לו שטר)
 אנדרי: אני רק שותה את הקפה.
 נטליה: האימא שלהם לא בסדר. היא תתלונן שאתה שודד אותה.
 אנדרי: את רוצה שאני אבדוק אותה?
 נטליה: לא. ותפסיק ללכת אחרי לכל מקום. אם אתה לא חוזר מחר לדירה שלך אני זורקת את המזוודה שלך לרחוב. Skoro cherez tebe ya zbozhevoliyu.¹
 אנדרי: Zavzhdy vse cherez mene.² (ממשיך לאכול) אגב, לפני שאת עושה תוכניות כל כך גרנדיוזיות, אני מציע לך לחשוב קצת מה יקרה כאן בחודשים הקרובים.

היא לא עונה. יואל חוזר לאחר שהחליף את חולצתו.

- יואל: אנחנו יוצאים, אדוני.
 אנדרי: אני אשמח ללוות אתכם. (קם)
 יואל: תודה. אין צורך. אנחנו לוקחים מוניות.
 אנדרי: ברחוב הזה אין מוניות, אדוני. אני יכול לקחת אתכם לרחוב הראשי שבו...
 נטליה: (קוטעת אותו) גם אני יודעת איפה עוברות מוניות.
 יואל: כדאי שאני אגיד לאימא שלי.
 נטליה: היא מקשיבה מאחורי הדלת.
 יואל: (לאנדרי) להתראות.

הוא פותח את הדלת לפני נטליה ויוצא אחריה. אנדרי מתיישב ואוכל. נכנסת בלה.

- בלה: מה אתה עושה כאן?
 אנדרי: צהרים טובים, גברת בלה.
 בלה: איך נכנסת?

¹ עוד מעט אני משתגעת בגללך.
² תמיד הכל בגללי.

- אנדרי: הבן שלך הכניס אותי. הכרתי אותו מיד. הוא פסנתר דגול.
בלה: אני יודעת.
- אנדרי: מה שלומך? את נראית הרבה יותר טוב. רציתי מאד לבקר אצלך בימי האבל,
אבל הייתי צריך לפנות את החפצים שלי מבין ההריסות של הדירה.
בלה: באיזו רשות אתה אוכל את האוכל שלי?
אנדרי: חשבתי שזה של נטליה. אני תמיד אוכל את השאריות שלה. אני לא כל כך עני,
אבל גדלתי בבית עני, וקשה לי לראות אוכל נזרק לאשפה.
בלה: עוד רגע אני מתחילה לבכות בגללך. קום והסתלק מכאן.
אנדרי: כן, בהחלט. אני מיד יוצא. אולי יש לך קצת מלח במטבח? מלח פשוט. לפזר
על החמאה. עושים כאן חמאה בלי מלח. **(היא לא עונה)** את בטוחה שאין מלח
שם על המדף? אולי בארון?
בלה: אין לי מלח! ולפני שאתה הולך, תרחץ את הכלים שהפִלְפָּה הזאת השאירה.
אנדרי: בשמחה. ואל תצטערי כל כך שאין לך מלח. נדמה לי שיש לי. **(מוציא שקית
מלח מכיסו ומפזר על הלחם)** לא תתנגדי שאקח קצת חלב מהמקרר. נכון?
בלה: אין גם חלב. אכול בבקשה יותר מהר.
אנדרי: בדיוק למקרים כאלה אני שומר אצלי תחליף חלב. **(מוציא מכיסו שקית
ומרוקן את תוכנה בקפה)** התרגלתי לכך די מהר. למרות שפעם הייתי איש
עשיר. לרופאים באוקראינה יש מעמד מיוחד. אגב, אני אשמח לבדוק אותך.
בלה: אני לא צריכה שום בדיקה. אני עוד ארקוד בהלוויה שלך.
אנדרי: את יכולה לסמוך עלי. ניהלתי מחלקה בבית חולים גדול בקייב. **(היא לא
עונה)** יש לך אולי עוד קצת חמאה?
בלה: לא.
אנדרי: לא נורא. כשברחנו, ידעתי שנאלץ לוותר על חמאה למשך זמן מה. הנשיא
ינוקוביץ' נעשה פרנואיד כמו סטאלין שהיה נערץ עליו. הוא היה בטוח שאני
רוצה להרעיל אותו. **(מצחקק)** לשמחתי, קייב כבר עיר די נוחה. אני מקווה
שנחזור לשם בזמן הקרוב.
בלה: אם אתה רוצה שהיא תחזור איתך, אז כדאי לך למהר ולקחת אותה. פרדי כבר
ישן איתה הלילה.
אנדרי: איתה? לא יכול להיות. אנשים טועים בה כשהם רואים כמה היא ידידותית.
היא אשת העולם הגדול. עם אנשים הגונים היא מתיידדת בקלות.
בלה: אתה טועה, אדוני. פרדי לא הגון והוא ישן איתה.
אנדרי: היא התיידדה מאד גם עם בעלך המנוח. הוא היה דעתן גדול. מורה נערץ. ליבו
נשבר כשהוא ראה את החיילים הפצועים מדממים במיטות לידו. אחדים מהם
היו תלמידיו. **(מכחכח בגרונו)** אכלתי כנראה מהר מדי. אני יכול לנוח כאן
כמה רגעים? **(חשכה)**

3. אותו יום. ערב. אנדרי שוכב על הספה. מכוסה מעבר לראשו בשמיכה. נכנסת בלה.

- בלה: קום. עוד מעט לילה. הם תיכף מגיעים. **(הוא מעמיד פני ישן)** מי יודע איזה
ריח יהיה עכשיו לספה. **(בודקת את נעליו)** יש לך חורים בנעלים. רק מי שאין
לו בית יכול לישון ככה במיטה זרה. הזנזונת שלך ישנה כאן כל כך טוב, כאילו
שזה כבר הבית שלה. קום כבר.

הוא נשאר "לישון". בלה שומעת מפתח הננעץ בדלת הכניסה. המפתח הננעץ מבפנים חוסם אותו. נשמעות דפיקות. היא ממהרת לפתוח. נכנס פרדי.

בלה: זה אתה?
פרדי: חֲשַׁבְתָּ שזה הוא?
בלה: חשבתי שנסעת לאיטליה.
פרדי: גם אני חשבתי. למה את משאירה מפתח בדלת?
בלה: מי שירצה להיכנס, שידפוק.

הוא רואה את אנדרי ה"ישן", אך איננו מצליח לזהותו על פי כפות רגליו היחפות.

בלה: זה בעלה. חמש שעות אני מנסה להעיר אותו.
פרדי: בעלה של מי?
בלה: של אשתו.
פרדי: הוא לא בעלה. הם התגרשו לפני שנה. מה הוא רוצה ממנה, החרא הזה?
בלה: בדיוק מה שאתה רוצה.
פרדי: (תולש את השמיכה מעל אנדרי) מה אתה עושה כאן?
אנדרי: (מזדקף) שלום, פרדי. מה שלומך?
פרדי: מה אתה עושה כאן?
אנדרי: באתי לראות את נטליה.
פרדי: אמרתי לך לא לבוא הנה יותר.
אנדרי: הבאתי לה עיתון.
פרדי: היא עובדת כאן ואתה מפריע לה.
בלה: (לפרדי) ואני מורידה מהמשכורת שלה את מה שהוא אכל.
פרדי: (לאנדרי) החוצה.
אנדרי: כן. בהחלט. מיד. (נועל את נעליו) אני מקווה שאין לכם התנגדות שאיכנס רגע לשירותים. אני לא רוצה להלאות אתכם בפרטים, אבל עד הדירה שלה הדרך ארוכה.
פרדי: בשום פנים ואופן.
אנדרי: אנחנו בני אדם, פרדי. צריכה להיות בנו מידה מסוימת של נדיבות אנושית.
פרדי: אל תכריח אותי לזרוק אותך בכוח.
אנדרי: אני מכריח אותך? נדמה לי שאתה מוותר על הנדיבות האנושית שלך מרצונך.
פרדי: מה אמרת?! מה אמרת?!
בלה: אתה יכול ללכת לשירותים.
פרדי: שיעשה בחצר.
אנדרי: תודה, גברתי. (יוצא לפרוזדור)
בלה: (אחריה) ותרחץ את הידיים באמבטיה. הכיור בשירותים נוזל.
פרדי: איפה היא?
בלה: הלכה איתו.
פרדי: לאן?
בלה: לפילהרמונית.
פרדי: מה יש לה לחפש בפילהרמונית?

- בלה: תשאל אותה.
פרדי: ועוד איך אני אשאל. (פותח את תיקו ומוציא בקבוקי תרופות) הבאתי לך את התרופות. מיץ השום בבקבוק החום. שלוש טיפות ביום. החומץ באדום. כפית אחת לפני האוכל. ושמן האיקליפטוס בירוק. לטפטף באף לפי הצורך. רשמתי הכל על הבקבוקים. (מניח את הבקבוקים על השידה) יש משהו לאכול?
בלה: לא.
פרדי: את בטוחה? כבר שיקרו לי מספיק היום, אימא. לאיטלקים יש פתאום עוד קונה, ואני צריך לשבת על התחת ולחכות לטלפון.
בלה: יש חצילים במקרר.
פרדי: שמונה עשרה שנה אני אוכל חצילים, בגלל שאת מקווה שהוא יחזור, ותוכלי להגיש לו מה שהוא אוהב.
בלה: אני אוהבת חצילים.

היא נתקפת שיעול קשה. הוא טופח קלות על גבה.

- בלה: די. תודה. (הוא ממשיך) אמרתי תודה.
פרדי: אני מנסה לעזור לך לנשום.
בלה: תודה. אני רוצה ללכת לישון.
פרדי: חשבתי שאת מחכה לו.
בלה: אני לא מחכה לאף אחד.
פרדי: מלבדו. (שתיקה) הוא אח שלי, אימא. אני שמח שהוא בא לבקר. שמח מאד. אבל למה הוא חיכה עד עכשיו? את בטוחה שהוא באמת התגעגע אלינו כל כך? אולי נודע לו שאבא מת, והוא רוצה את החלק שלו בבית? מה יש לי חוץ מהבית הזה? אבא הבטיח לי את כולו. (היא שותקת) עני לי. זה לא הזמן לחגוג על חשבוני. בטח לא אחרי כל השנים האלה שטיפלתי בכם במו ידיי. אם האיטלקים לא יטלפנו, נלך בבוקר אל עורך הדין לכתוב צוואה. תעירי אותי כשהוא מגיע.

יוצא לפרוזדור. כעבור רגע נשמע צלצול פעמון הדלת. בלה פותחת. יואל ונטליה נכנסים. מצב רוחם מרומם. יואל נושא זר חבצלות בידו.

- יואל: בשבילך, אימא. זכרתי כמה את אוהבת את הריח. אני מקווה שסלחת לי על הדברים שאמרתי הבוקר. לא הייתי צריך לומר אותם. (מושיט לה את הזר) (לא לוקחת אותו) אני רוצה לדבר איתך.
יואל: אני אשמח מאד. ראינו בדרך בָּר עם פסנתר. נאכל משהו. אני אנגן לכן. נדבר כל הלילה.

נטליה נוטלת את החבצלות ומכניסה אותן לאגרטל.

- בלה: אני רוצה לדבר איתך עכשיו.
יואל: אני כבר מזמין מונית. אגב, הבית ממול עומד למכירה. מה דעתך שאקנה אותו? אני אשפץ. אוסיף עוד קומה בשביל איזי. בחדר האורחים יש מקום לפסנתר כנף.

פרדי יוצא מן הפרוזדור. שער אסוף ברשת. נטליה מבחינה בו ופורצת בצחוק.

- פרדי: (לנטליה) מה כל כך מצחיק?
 יואל: שלום פרדי.
 פרדי: שאלתי מה כל כך מצחיק?
 יואל: חשבתי שנסעת.
 פרדי: אני יוצא עוד שעתיים.
 נטליה: עם הרשת על הראש?
 פרדי: כן.
 יואל: אז אולי תצטרף אלינו עכשיו לארוחת ערב.
 פרדי: (לנטליה) התקשרתי אלייך. איפה היית? למה לא ענית?
 נטליה: הסתובבנו.
 פרדי: איפה?
 יואל: אחרי הפילהרמונית נסענו לבית הקברות, לקבר של אבא. עוד אין שם מצבה, אבל עמדנו מול התלולית עם השלט. השמש הייתה באמצע השמיים, ואני כבר לא רגיל לאור כל כך בוהק. ופתאום נשמעה אזעקה. לא היה איפה להסתתר. נשכבנו בין המצבות. ואז תקפה אותי מיגרנה. נטליה הייתה מאד נחמדה, ועיסתה את הרקות שלי. אחרי רגע פקחתי עיניים, והתכלת של השמים הייתה כמו שזכרתי אותה. והאדמה אדמדמה, והברושים ירוקים. ופתאום הציף אותי הריח שלהם. ריח חריף של ברושים זקופים, שיישאר כנראה צרוב בנחיריים שלי לעולם. ואז האזעקה השתתקה. ובאותו הרגע הכל התבהר לי. אני צריך לבקר כאן כמה פעמים בשנה. לנגן. ללמד. מה דעתך, אימא, אולי נקים יחד אקדמיה משותפת ליהודים וערבים? יהיה כאן הרבה יותר טוב, אם נלמד לנגן איתם.
- בלה: (בעקשנות) אני רוצה להסביר לך למה לא הודענו לך שאבא מת.
 פרדי: בשביל מה? כדי שאבא יתהפך בקברו? (לנטליה) אני לא מבין בשביל מה הלכת איתו. הוא צריך נערת ליווי?
 נטליה: הוא לא זכר איפה המשרדים של התזמורת. לקחתי אותו, וחיכיתי לו בקפה למטה.
 פרדי: חיכית למטה?
 נטליה: כן.
 פרדי: אז אם חיכית למטה, אולי כל הסיפור שלו בכלל לא נכון?
 יואל: איזה סיפור?
 פרדי: מה פתאום שהפילהרמונית תנגן בזמן מלחמה עם פסנתרן שמכפיש אותנו בכל העולם?
 יואל: כנראה שלהנהלה יש דעה אחרת עלי.
 פרדי: אז למה לא לקחת אותה לפגישה?
 יואל: כי היא הייתה משתעממת שם.
 פרדי: כי לא רצית שהיא תשמע מה הם חושבים עליך. הם יודעים היטב שברגע שתכנס לבמה אנשים יזרקו עליך ביצים סרוחות.
 יואל: הם גם יודעים שרבים כאן זקוקים למוסיקה טובה כמו אוויר לנשימה.

- בלה: **(בתקיפות)** לא הודענו לך שאבא חולה כי הוא לא רצה שנודיע לך. כי הוא לא רצה שתבוא לבקר אותו.
- יואל: **(בתדהמה)** הוא לא רצה?!
- בלה: הוא ראה אותך מדבר בטלוויזיה.
- יואל: דיברתי שם בשבילכם. כדי שתסיימו את המלחמה הזאת. רציתי להציל את החיים של עוד כמה מאות בני אדם.
- בלה: הוא חשב שדיברת שם כדי שהאנטישמים יזמינו אותך לנגן לפניהם.
- פרדי: הוא צדק.
- בלה: הוא רתח מזעם. הוא שלח מכתבים לעיתונים. הוא זרק את התמונה שלך מחדר העבודה.
- פרדי: הוא בכלל לא רצה שתחזור לארץ. הוא רצה שתיעלם באמריקה ותישכח.
- יואל: ואת? **(היא לא עונה)** גם את לא רצית שאחזור?
- פרדי: אבא לא חשב שאתה פסנתרן כל כך גדול. בכל פעם שהוא ביקש ממך לנגן לו, היית מקבל כאב ראש.
- יואל: אני עדיין מחכה לתשובה, אימא. גם את לא רצית שאחזור? למה קשה לך כל כך לומר שרצית? הרי את שונה מאבא. היה בך איזשהו רגש אנושי. כשהוא אסר עליך לראות את איזי, בכית. לא? אני בטוח שגם הבנת למה עזבנו. את לימדת אותי לא לרמות כשאני מנגן. את חונכת אותי לא להפריד בין האדם לפסנתרן. והאדם הוא גם המצפון שלו. **(לנטליה)** כשפרצה האינתיפאדה, נקראתי למילואים וסירבתי לשרת בשטחים. ישבתי חודש בכלא.
- בלה: כשהשתחררתי, גיליתי שמשרד התרבות לחץ על הפילהרמונית לבטל את הקונצרטים שלי. **(לבלה)** אני בטוח שבסתר ליבך קיווית שאמשיך להשמיע את קולי, אימא. אני בטוח שאפילו התגאית בי שאני מוכן לשלם על כך מחיר כל כך כבד. לא ציפיתי שאחרי שמונה עשרה שנים תקבלו אותי בזרועות פתוחות. ידעתי שהביקורת שלי הרגיזה יותר מדי אנשים. אבל כשמנהל התזמורת התיישב לידי במטוס וביקש ממני לנגן כאן, חשבתי שמשוהו השתנה. שאולי אנשים בכל זאת מוכנים לשמוע אותי. שזאת הזדמנות להגיע להבנה. קיוויתי שגם אתם השתניתם. שתשבו בשורה הראשונה, מחייכים וגאים, שאחרי ההדרן תמחאו כפיים... **(גרונו נחנק)** אבל כנראה שטעיתי. כנראה שבשורה הראשונה ישבו, כמו תמיד, אנשים זרים...

הוא פונה לעבר הפרוזדור.

- בלה: חכה רגע.
- יואל: חיכיתי מספיק.
- בלה: אני אבוא לקונצרט. אני אשב בשורה הראשונה. אני אמחא כפיים.
- יואל: אבא מת. יכולת לומר לי שרצית שאחזור. כנראה שגם את לא רצית.
- בלה: רציתי. רציתי מאד. הנה אני אומרת. רציתי כל השנים האלה. חיכיתי כל השנים האלה. רציתי מאד גם לראות את הבן שלך. אבל אבא היה חולה. כל התרגזות הייתה מסוכנת ללב שלו. לא יכולתי לריב איתו. עכשיו הוא מת. ועכשיו אני אומרת. אני רוצה שתישאר כאן. אני רוצה לשמוע אותך מנגן. אני רוצה לראות את הבן שלך...
- יואל: אז למה לא אמרת את זה עד עכשיו?

הוא יוצא וחולף על פני אנדרי היוצא מן השירותים.

- אנדרי: (אחריו) נדמה לי שנזכרתי איפה פגשתי אותך.
 פרדי: (לאנדרי) עוף מכאן.
 אנדרי: (לבלה) הכיור באמת נוזל. ניסיתי לתקן, אבל הגומייה קרועה. אם יש לך במקרה גומייה במגירה...
 פרדי: עוף מכאן!
 אנדרי: (לנטליה) התיישבתי לנוח שנייה על הספה, ונרדמתי.
 פרדי: החוצה.

נטליה מוליכה את אנדרי החוצה וכעבור רגע חוזרת.

- פרדי: (לבלה) תפסיקי לבכות. שמונה עשרה שנה החרא הזה לא ניסה להתקשר. כשפרצה המלחמה הוא הסתובב בעולם והכפיש אותנו, למרות שהדם שלנו נשפך... (לנטליה) הייתי מוכרח לצאת למשרד הבוקר. לא תיארתי לעצמי שהוא יטרטר אותך ככה.
 נטליה: הוא לא טרטר אותי.
 פרדי: אני מוכן לדחות את הנסיעה לאיטליה בכמה ימים. (לבלה) תפסיקי כבר. לא בכית מספיק כל השנים האלה? (לנטליה) למה הלכת איתו? מי שלח אותך? בשביל מה בכלל יצאת מן הבית?
 נטליה: מה זאת אומרת מי שלח אותי?
 פרדי: אני משלם לך כדי שתשגיחי על אימא שלי, ולא כדי שתסתובבי איתו בבתי קברות ותמשישי את הרקות שלו.
 נטליה: אתה לא תגיד לי מה לעשות, פרדי.
 פרדי: הוא לא פסנתרן כל כך גדול כמו שאת חושבת. ואת לא תדברי איתו ולא תמשישי לו.
 נטליה: אם אתה חושב שבגלל שאתה משלם לי, גם תחליט מה מותר לי ומה אסור, אז אתה טועה.
 פרדי: רק רגע, נטליה.
 נטליה: ואם אתה דואג כל כך לתסרוקת המפוארת שלך, אז מותר לי לצחוק.
 פרדי: (מסיר את הרשת) בבקשה. תצחקי. גם אני אצחק איתך. (צוחק ופונה לבלה) ואת לא הולכת לשמוע אותו בשום שורה ראשונה. אין קונצרט ולא יהיה. מי שישמע שהוא מנגן, יחזיר את הכרטיס שלו.

יואל נכנס מזוודתו בידו.

- בלה: (ליואל) אל תלך.
 יואל: (לנטליה) אני אשמח מאד אם תבואי איתי לארוחת ערב בבר הזה.
 בלה: הישאר. תנגן לנו כאן. אני אבשל בשבילך.
 פרדי: רק רגע. מה פתאום אתה מציע לה ארוחת ערב? היא אוכלת איתי.
 יואל: (לנטליה) אנחנו נמצא מונית בחוץ.

- פרדי: **(בוטל את הז'קט של יואל מן הקולב ותוחב אותו בידיו)** הקונצרט נגמר. אין מחיאות כפיים. אנחנו גם לא רוצים הדרן.
- בלה: **(ליואל)** חכה. אני נשבעת שרצייתי שתחזור. אתה מוכרח להאמין לי. כל בוקר קיווייתי שבערב תדפוק בדלת. בלילות, כשאבא יִשָּׁן, חיפשתי אותך בתחנות ברדיו, אמרתי לעצמי שאם אשמע אותך מנגן, אישאר שפויה. אם אשמע אותך מנגן, אוכל יום אחד לשבת איתך ליד הפסנתר וְלִלְמֹד אותך איך לגעת בלב של מי שמנסה לחיות כאן.
- יואל: אני יודע, אימא.
- בלה: אבא עלה מפולין לבדו. עם מזוודה אחת. בלי משפחה. אחרי מה שהוא עבר שם, לא יכולתי לפגוע בו.
- יואל: ובי יְכוּלֶּת?
- בלה: גם אני נפגעתי. גם אני כעסתי. חשבתי שלו היית מקשיב לנו קצת, היה לנו קל יותר. היום אני רואה כמה צדקת, ואני כועסת על עצמי שכעסתי. אחרי שאבא מת, רצייתי לכתוב לך. ניסיתי למצוא את הכתובת. את הטלפון.
- יואל: גם אני כועס על עצמי, אימא. הייתי צריך לדעת שייקח זמן עד שיסלחו לי כאן. **(לנטליה)** בואי.

נטליה מתלבטת רגע, אך מצטרפת אליו. פרדי אוחז בזרועה.

- פרדי: לאן את חושבת שאת הולכת?
- נטליה: אני רוצה לשמוע אותו מנגן.
- פרדי: אותו? מי הוא בכלל?
- יואל: היא תשמע את מי שהיא רוצה.
- פרדי: היא תשמע אותי, כי היא נשארת איתי, והיא מתחתנת איתי.
- נטליה: אני לא כל כך בטוחה, פרדי.
- פרדי: ועוד איך את מתחתנת איתי. **(ליואל)** לא סיפרנו לאימא כדי שהיא תתרגל אליה. **(לנטליה)** ספרי לה.
- נטליה: אני רוצה לשמוע אותו מנגן, פרדי.
- פרדי: את רוצה שאני אספר?
- נטליה: אני אספר. **(ליואל)** אני אחות. אני המטפלת של אימא שלך. שמעתי בבית החולים שהיא המורה הכי טובה בארץ. רצייתי ללמוד אצלה. זה הכל.
- פרדי: מה קרה לך? יצאת מדעתך? את חושבת שאני אתן לך ללכת איתו?
- בלה: **(בתקיפות)** אתה הולך, פרדי. אני לא רוצה אותך יותר בבית שלי.
- פרדי: למה? כי הוא חוזר? כי הוא ינגן לך?
- בלה: צא מכאן.
- פרדי: אני אצא כשאני ארצה. **(לנטליה)** לכי לחדר שלך.
- נטליה: אני הולכת לאן שאני רוצה.
- פרדי: בטח שאת הולכת לאן שאת רוצה, אבל אם תלכי איתו, לא תראי אותי יותר בחיים שלך. **(לבלה ויואל)** היא אומרת שהיא אחות. זה נכון. עד לפני שבועיים היא באמת עבדה באיכילוב. אבל היא לא התעניינה בחולים. היא התעניינה ברופאים. לכן היא עבדה תמיד במשמרות לילה. ואם אתה רוצה לעשות איתה מה שהיא עשתה עם הרופאים, אז אתה יכול ללכת איתה.
- (לבלה)** גם את עוד תשמעי ממני.

הוא משליך את הרשת על הרצפה ויוצא בזעם מהבית. שתיקה. נטליה נפגעה.

נטליה: אני חושבת שכדאי שאני אלך.
 יואל: למה?
 נטליה: אתה רוצה לשמוע עלי עוד כל מיני דברים?
 יואל: ממנו?
 נטליה: אנדרי לא עבד. הייתי צריכה לעשות משמרות לילה. במועדון האחיות היה פסנתר.
 יואל: את לא צריכה להסביר שום דבר. אני אזמין לנו מונית.
 בלה: אל תזמין שום מונית. **(לנטליה)** הישארי. אם את טובה בשבילו, את טובה גם בשבילי. אני אכין משהו לאכול, ואתה תנגן לנו. **(יוצאת למטבח)**
 יואל: **(לנטליה)** אני מאמין לכל מילה שלך.
 נטליה: גם אני מאמינה לך. **(הם מתחבקים)** כשראיתי אותך בטלוויזיה, קיוויתי שאם אנשים כמוך ידברו, המלחמה סוף-סוף תיגמר...

לפתע נפתחת הדלת, נכנס פרדי ועמו אנדרי.

פרדי: הסתכל, יו-יו! תראה את מי הבאתי לך. הוא ישב בכניסה וחיכה לה.
 אנדרי: הייתי בדרך לאוטובוס, נטליה. הוא גרר אותי הנה בכוח.
 נטליה: ³Idy dodomu, Andriyu!
 יואל: עזוב אותו, פרדי.
 פרדי: **(לאנדרי)** ספר להם למה חיכית. לפני שאני מרסק את הפרצוף שלך.
 נטליה: עזוב אותו.

בלה ששמעה את הצעקות ממהרת לחזור אל החדר.

בלה: הסתלק מכאן, פרדי!
 יואל: תן לו ללכת.
 פרדי: **(לנטליה)** חשבת שתירקי על הפרצוף שלי, ואני אלך להתייבש עם פֶּאן?
 בלה: צא החוצה!
 פרדי: שיגיד קודם למה הוא ישב בחוץ וחיכה.
 אנדרי: הרגשתי לא טוב.
 פרדי: הוא הרגיש מצוין. אבל הוא יודע מה היא. לכן הוא הולך אחריה לכל מקום.
 לכן הוא לא ישאיר אותה רגע לבד עם אף אחד. והיא עוד חושבת שאני אתחתן איתה.
 בלה: אם אתה לא יוצא מכאן, פרדי, אני מתעלפת!!
 פרדי: **(ליואל)** עכשיו היא כולה שלך.

לפתע מרפה פרדי מאנדרי, מניף את ידו וסוטר על לחיו של יואל ההמום.

³ לך הביתה, אנדרי!

פרדי: אבא מת. עכשיו אף אחד לא אומר לי יותר מה לעשות בבית הזה. אף אחד לא יגיד לי לבוא, ואף אחד לא יגיד לי ללכת. (יוצא)
 אנדרי: לילה טוב. (יוצא אחריו)

בלה טורקת את הדלת ונועלת אותה. יואל התיישב על הספה.

בלה: קח כדור. עוד מעט יכאב לך הראש. (נותנת לו כדור)
 יואל: (בולע את הכדור) איכשהו פרדי מצליח תמיד להוציא אותי מדעתי.
 בלה: גם אותי. בכל פעם שהייתי יושבת איתך ליד הפסנתר, הוא היה שובר חלון אצל השכנים. (שתיקה) אבא כעס עליך בעיקר בגלל שאני אהבתי אותך.

יואל קם ומחבק אותה. היא מחבקת אותו.

יואל: אני אשמח מאד לנגן לכן.

הוא מתיישב ליד הפסנתר. לפתע נשמע צלצול פעמון הדלת.

יואל: זה שוב הוא.
 בלה: המפתח בדלת. הוא לא יוכל לפתוח.

נשמע צלצול נוסף. העומד בחוץ מצליח לדחוק מפתח, לפתוח את הדלת ולהיכנס. הוא צעיר כבן עשרים ושלוש. פניו חיוורים. תספורתו קצרה.

יואל: איזי! (קם לעברו) זה אתה?
 בלה: (מתקרבת אליו) איזי? איך פתחת את הדלת?
 איזי: שלום, סבתא.
 בלה: סבתא? הוא מכיר אותי. הוא קרא לי סבתא.
 יואל: מה שלומך? חיפשתי אותך. הייתי בדירה שלך. ניסיתי להתקשר אליך גם מאמריקה. אתה בסדר? לרגע לא הכרתי אותך בלי התלתלים. למה הסתפרת?
 (מנסה לחבק אותו. איזי מתחמק) מה קרה?
 איזי: שום דבר.
 יואל: קיבלת את הפתק שהשארתי לך?
 איזי: כן.
 יואל: אני מקווה שאתה בא לקונצרט.
 איזי: כן. בטח. ניסיתי להודיע לך. הטלפון שלי נדפק.
 בלה: בוא היכנס. תעמוד רגע באור. אני רוצה לראות למי אתה דומה. (הוא מהסס)
 איך ידעת איפה אני גרה?
 איזי: תמיד ידעתי.
 בלה: מאיפה היה לך מפתח?
 איזי: הוא נתן לי.
 יואל: אני? מתי?

איזי: מזמן. **(לבלה)** כשחזרתי מהמלחמה ראיתי בעיתון את המודעה על סבא. רציתי להתקשר אליך. אבל לא היה לי את הטלפון שלך. אני מצטער שלא יכולתי לבוא להלוויה.

בלה: לא נורא. העיקר שאתה כאן. שאני סוף-סוף רואה אותך. אתה כל כך דומה לו, לסבא שלך.

יואל: בשבוע האחרון השארתי לך עשרות הודעות.

איזי: אני בסדר גמור. מלקק את הפצעים.

יואל: איזה פצעים? כל כך דאגתי. **(מחבק אותו)**

איזי: לא! לא! **(גונח)**

יואל: איזי? איזי? יורד לו דם!

נטליה: **(בודקת אותו)** מים! **(לבלה)** הביאי לו כוס מים!

נשמעת אזעקה. כולם יוצאים לחדר המדרגות. חשכה. כעבור רגע נשמעים הדי היירוטים. האזעקה דועכת.

4. למחרת. צהריים. יואל יושב ליד הפסנתר, ומנגן את הפרק השני מתוך הסונטה הפתטית של בטהובן. נכנסת נטליה ומתקרבת אליו. הוא חדל לנגן.

נטליה: הוא עדיין ישן.

יואל: כבר שתיים עשרה שעות.

נטליה: זה דווקא סימן טוב. נָגֵן. אף פעם לא שמעתי מישהו מנגן ככה.

יואל: התקשרתי אליו ביום שפרצה המלחמה. הוא יצא לבסיס עוד לפני שגייסו אותו. חברים שלו נהרגו. כמה נחטפו. הם עדיין בשבי. כנראה שהוא באמת מלקק את הפצעים.

נטליה: אני לא חושבת שהפציעה קשה.

יואל: לפני עשרה ימים הייתה לי פתאום הרגשה משונה. מין חרדה לא ברורה. טלפנתי אליו. הוא לא ענה. טלפנתי יום-יום לשכנים. שלשום הם אמרו לי שהוא חזר לדירה שלו.

נטליה: כשהוא יקום, אני אבדוק אותו.

יואל: בשנה האחרונה היה נדמה לי שהוא מנסה להתחמק ממני.

נטליה: הוא אמר שהוא יבוא לקונצרט.

יואל: אני מקווה. אני מקווה שלא יפריעו לי לנגן. ביקשתי שיוסיפו מאבטחים.

נטליה: אני בטוחה שיוסיפו.

היא מלטפת אותו. הוא מושיב אותה על ברכיו. תאוותו מתגברת.

נטליה: אימא שלך תכף תחזור.

יואל: בואי למיטה.

נטליה: אתה רוצה אותי, כאילו לא נתראה יותר.

יואל: הייתי לבד יותר מדי זמן. **(הם מתנשקים)**

נטליה: אם היא תראה אותי על הברכיים שלך, היא תזרוק אותי.

- יואל: היא צריכה אותך. היא יודעת את זה. אני אשמח מאד אם תמשיכי לטפל בה.
 אני אשלם לך כפליים מפרדי. **(נטליה שותקת)** היא אישה קשה. אני יודע.
 היא סבלה מאד מאבא שלי. אולי עכשיו היא תתרחק קצת.
 נטליה: הסכמתי לטפל בה כדי שהיא תלמד אותי.
 יואל: היא תשמח. כשהיא תבקר אצלי בניו יורק, תבואי איתה.
 נטליה: לניו יורק?
 יואל: אני אארגן לה כיתת אמן. היא יודעת שמוסיקה טובה יכולה לשנות את העולם.
 נטליה: אני צריכה לחשוב.
 יואל: נדמה לי שחשבנו כל הלילה. **(הם מתחבקים)**

איזי מופיע בפרוזדור. יואל מרפה מנטליה.

- יואל: בוקר טוב. מה שלומך?
 איזי: טוב תודה. **(לנטליה)** בוקר טוב.
 נטליה: בוקר טוב. אתה נראה הרבה יותר טוב. אני אכין לך משהו לאכול. **(יוצאת למטבח)**
 יואל: **(לאיזי)** איך ישנת?
 איזי: בסדר. **(מחפש במגירות)**
 יואל: מה אתה מחפש?
 איזי: יש לך במקרה מסטיק?
 יואל: לא.
 איזי: אולי לסבתא?
 יואל: היא יצאה. היא תכף תחזור. איך נפצעת? **(מנסה לבדוק את כתפו)**
 איזי: **(לא מניח לו)** אמרתי לך. חטפתי רסיס.
 יואל: מתי אמרת?
 איזי: אמרתי.
 יואל: התפרים נפתחו. ירד לך הרבה דם. אתה צריך ללכת לבית חולים.
 איזי: אני צריך מסטיק.
 יואל: אתה רוצה שאני אביא לך? **(איזי לא עונה)** איך זה קרה?
 איזי: אמרתי לך.
 יואל: איך?
 איזי: במלחמה.
 יואל: גם הקול שלך נעשה צרוד. אתה יכול לשיר ככה?
 איזי: כן.
 יואל: גם זה קרה במלחמה?
 איזי: כן.
 יואל: אני מקווה שזה יסתדר. אין לך מושג כמה דאגתי. ראיתי יום-יום חדשות.
 עקבתי אחרי שמות ההרוגים.
 איזי: אני בסדר גמור.
 יואל: אז למה לא התקשרת? למה לא שלחת הודעה? למה הצבא לא הודיע לי
 שנפצעת? **(איזי שותק)** הלימודים באקדמיה יתחדשו רק בעוד חודש. אתה
 רוצה לבוא לניו יורק?
 איזי: לא.

- יואל: למה?
איזי: ככה.
יואל: קרה משהו?
איזי: אתה חוקר אותי?
יואל: אני רוצה לדעת. נדמה לי שאתה מסתיר ממני משהו.
איזי: אני לא מסתיר שום דבר. (לעבר נטליה שבמטבח) יש לך במקרה מסטיק?
נטליה: אני אביא מהמכולת.
איזה: תודה.
יואל: אני רוצה שהיא תבדוק את הכתף שלך.
איזי: אני לא צריך בדיקה.
יואל: אתה בטוח? אולי בכל זאת ניסע לבית חולים? אני אדחה את הפגישה שלי בפילהרמונית.
איזי: אני לא נוסע לשום בית חולים.
יואל: בסדר. אני אצלצל לבית חולים שישלחו הנה רופא.
איזי: אני לא צריך שום רופא.
יואל: התפרים שלך נפתחו, איזי.
איזי: מה אכפת לך? מה פתאום אתה ניטפל אלי?
יואל: אני לא מבין. אתה פצוע. מישהו צריך לטפל בך.
איזי: הצבא מטפל בי.
יואל: אתה רוצה משהו נגד כאבים?
איזי: אני רוצה מסטיק.
יואל: עוד רגע יהיה לך. (איזי שותק) מתי נפצעת? מתי השתחררת? מה אתה עושה מאז?
איזי: אמרתי לך. אני בבית החולים. עם הפצועים מהפלוגה שלי. אני מטפל בהם.
יואל: מתי אמרת לי?

נכנסת נטליה ובידה מגש ועליו ארוחת הבוקר. איזי מתיישב ליד השולחן ואוכל.

- נטליה: בתיאבון.
יואל: אני בכל זאת רוצה להזמין רופא. את מכירה מישהו שיסכים לבוא הנה?
איזי: אמרתי שלא צריך. אני מרגיש בסדר גמור.
יואל: זה לא נשמע ככה, איזי. למדתי על בשרי מה קורה במלחמות. אני יכול לתאר לעצמי מה עברת.
איזי: לו יכולת לתאר לעצמך, לא היית אומר עלינו מה שאמרת.
יואל: מה אמרתי? (איזי שותק) מה אמרתי?

דלת הכניסה נפתחת. בלה נכנסת ונועלת אחריה. היא לבושה בחליפה, לרגליה נעלי עקב, תסרוקתה מעוצבת.

- נטליה: בלה!
יואל: אימא?
בלה: התאלמנתי, אבל לא מתי. אני אשב בקונצרט שלך בשורה הראשונה, וכולם יראו כמה אני גאה.

- יואל: הפרימדונות בִּמְטְרוֹפּוֹלִיטָן נראות לידך כמו נערות מקהלה.
בלה: אני רואה שהאדון הצעיר התעורר.
איזי: בוקר טוב.
בלה: בוקר מצוין. **(בהתרגשות ליואל)** יש לו בדיוק את העיניים של אבא שלך.
איזי: יש לי את העיניים שלך, סבתא.
בלה: "סבתא"! הוא שוב אמר "סבתא".
יואל: הוא תמיד רצה שתהיי המורה שלו. הוא זמר נהדר. בקיץ שעבר הוא שר את פפגנו ב"חליל הקסם" בג'וליארד.
בלה: **(נרגשת יותר)** שרת את פפגנו? אני רוצה לשמוע.
יואל: **(בוהן שוב את איזי)** יש לך כאן שריטה. וצלקת. גם זה רסיס?
איזי: לא.
יואל: זאת כווייה. כמו שלי.
איזי: זה שום דבר.
יואל: אני מקווה שאתה יודע מה אתה אומר. אני לא מבין איך נתתי לך לחזור הנה ולהתגייס.
איזי: אני לא זוכר ששאלתי אותך.
יואל: דיברנו על זה שעות.
בלה: מה זה חשוב מה זוכרים? אנחנו לא ניתן לזיכרונות לבלבל אותנו. עכשיו תעמוד ליד הפסנתר ותשיר.
יואל: אני אלווה אותך. **(פונה לפסנתר)** זוכר את האַרְיָה של פפגנו בסוף מערכה ראשונה?
איזי: אני לא בטוח. הרגע קמתי. עוד לא שתיתי קפה.
בלה: **(ליואל)** לא נתת לו?
יואל: ניסיתי להבין מה קרה לו שם במלחמה הארורה הזאת.
איזי: אתה בחיים שלך לא תבין מה קרה. לא תבין, כי אתה לא רוצה להבין. כי כבר החלטת בעצמך מה קרה. כי כבר הודעת את זה לכל העולם.
יואל: באתי לראות אותך כדי להבין.
איזי: **(בכעס)** מי ביקש ממך? לכן לא הודעתי לך שנפצעתי. כדי שלא תבוא הנה. ואתה בא, ועוד מעז לנגן כאן?!

הוא יוצא לפרוזדור. יואל פונה אחריו. לפתע נשמע פרדי המנסה לפתוח את הדלת הנעולה. הוא תוחב מפתח, אך המפתח שבפנים חוסם אותו. הוא מצלצל בפעמון.

פרדי: **(מבחוץ)** אימא! אימא!

עוד בלה מתלבטת, והדלת נפתחת בדחיפה ונשברת. פרדי נכנס. יואל חוזר.

- פרדי: **(לבלה)** הייתי עכשיו בפילהרמונית. אין לו שום קונצרט מחר.
בלה: שברת את הדלת! לך תביא נגר!
פרדי: דיברתי עם הנגנים. הם לא מוכנים לנגן איתו.
יואל: אנחנו כבר לא ילדים, פרדי. אם יש לך טענות, אני מוכן לשמוע.
פרדי: ועוד איך תשמע. **(לבלה)** אני לא מבין איך בכלל הכנסת אותו הביתה. אבא היה תוקע לו שתי סטירות, וזורק אותו מכל המדרגות.

- בלה: הוא חזר הביתה, פרדי. הוא חזר והוא יישאר כאן. והוא ינגן כאן.
פרדי: הוא לא יישאר כאן ולא ינגן כאן. ומה פתאום התלבשת ככה? לכבוד הקונצרט שלו? אני אומר לך שאין לו שום קונצרט. תשאלי את המזכירה של ההנהלה. הנה המספר שלה. צלצלי. **(לנטליה)** הלכתי לקנות לך פרחים, אבל החנות הייתה סגורה. אני מצטער על מה שאמרתי לך אתמול.
בלה: במקום להצטער, תתקן את הדלת.
יואל: למה אתה כל כך כועס, פרדי? לא באתי לגזול ממך שום דבר. אם אתה זקוק לעזרה, אני מוכן לעזור לך.
פרדי: כבר שמעתי את זה ממך יותר מדי פעמים.
בלה: לך תתקן את הדלת!
פרדי: עוד רגע. **(לנטליה)** אני מתאר לעצמי מה הוא כבר הבטיח לך. צלצלי לפילהרמונית ותשמעי. **(היא שותקת)** בסדר. אני אצלצל. **(מוציא טלפון ומחייג)** מה את בכלל מחפשת אצלו? הרי הבטחתי לך שנתחתן. אני מוכן לעשות לך ילד... **(בטלפון)** שלום, שרה. מדבר פרדריק... כן. פרדריק. זה שאימא שלו קראה לו על שם שופן.... רציתי להיות בטוח שהבנתי מה שאמרת לי. האם ההנהלה שלכם מתכנסת היום כדי לבטל את הקונצרט של אחי?... בטוח?... תודה רבה, שרה.... תודה רבה.... **(מכבה)** אתם רואים? תפסיק לדבר שטויות, "פרדריק".
פרדי: **(ליואל)** ואני אגלה לך עוד משהו. אבא אמר לאימא שהבית הזה שלי. רק שלי. הקלטתי אותו.
בלה: אבא אמר מה שאמר. עכשיו הוא מת. עכשיו הבית הזה שלי.
יואל: אני לא צריך את הבית הזה, פרדי. אני חוזר לאמריקה בעוד יומיים.
פרדי: אני לא מרשה לך להישאר כאן אפילו יום אחד!
יואל: לא ביקשתי ממך רשות.
פרדי: וגם אליה **(מצביע על נטליה)** אתה לא מתקרב יותר. יש לי כאן חדר, ובחדר יש לי מיטה ואני אכניס אליו עוד מיטה בשבילה. **(לנטליה)** שמעת? נגמרו המשחקים. תיקחי עכשיו את הדברים שלך ותעבירי אותם לחדר שלי!
נטליה: די, פרדי. תירגע.
פרדי: אני רגוע!
יואל: אז בוא נלך עכשיו לפילהרמונית, ונראה אם יש לי מחר קונצרט.
פרדי: אני אשמח אם תלך, ואני אשמח עוד יותר אם לא תחזור.
בלה: בינתיים אני מחליטה מי הולך ומי חוזר.
פרדי: כבר החלטת. אני רואה בעיניים שלך. **(בכאב)** תמיד הוא? רק הוא?

עכשיו מבחין פרדי באיזי שנכנס מן הפרוזדור.

- פרדי: מי זה הדבר הזה?
יואל: **(לאיזי)** זה הדוד פרדי, איזי.
פרדי: אתה הבן שלו?!
יואל: **(לאיזי)** אתה בטח זוכר אותו. הוא לא השתנה הרבה.
פרדי: גם אתה באת לקחת ממני משהו?
בלה: אם אתה רוצה את החלק שלך בבית הזה, פרדי, אז כדאי שתתקן את הדלת.

- פרדי: אני לא רוצה חלק מהבית הזה. אני רוצה את כולו. **(ליואל)** אני מוכן לשכוח כל מה שעשית לי, יו-יו. אני מוכן להתנצל על כל מה שאמרתי לך. בתנאי שאתה נוסע מחר לאמריקה, ולא חוזר הנה יותר.
- בלה: הוא יחזור, כי אין לו יותר מה לחפש שם. כי גם שם שונאים אותנו עכשיו. כי אנחנו צריכים אותו כאן, בשביל לבנות את מה שהמלחמה הרסה.
- פרדי: עד עכשיו הסתדרנו מצוין בלעדיו. **(לנטליה)** נדמה לי שביקשתי ממך להעביר את הדברים שלך לחדר שלי.
- נטליה: אני לא עובדת יותר אצלך, פרדי, ואני לא מקבלת ממך שום הוראות.
- פרדי: את לא עובדת אצלי?
- נטליה: לא.
- פרדי: אז אצל מי את עובדת?
- נטליה: אצל מי שאני רוצה.
- פרדי: את לא יכולה לעבוד אצלו. הוא נוסע מחר.
- יואל: אני נוסע וחוזר.
- פרדי: על גופתי המתה.
- יואל: למה, פרדי? אני מוותר לך על הבית הזה. אני לא צריך אותו.
- פרדי: אתה הבאת את זה על עצמך במו ידיך. **(פותח דף בטלפון שלו)** הריאיון שלו ב-CNN ב-4 לדצמבר.
- בלה: כבר שמענו את זה הרבה פעמים, פרדי.
- פרדי: אז תשמעי שוב. **(קורא)** "עד עכשיו נהרגו למעלה מ-20,000 בני אדם בעזה. רובם נשים וילדים. המספרים האלה מזעזעים. איזו מין מדינה הורגת שמונת אלפים ילדים? הרג אזרחים הפך לדפוס פעולה קבוע של צה"ל. ולכן הוא פשע מלחמה." **(ליואל)** אם אתה לא לוקח עכשיו את המזוודה שלך ומתנדף מכאן, אני מראה את זה בפילהרמונית, ואתה לא תנגן כאן יותר לעולם.
- יואל: זה ציטוט מדויק מהדו"ח של האו"ם.
- פרדי: אני לא מאמין לאף מילה בו.
- בלה: כדאי שתבדוק, לפני שאתה לא מאמין.
- איזי: אין מה לבדוק, סבתא. זאת תעמולה של חמאס. הייתי שם וראיתי.
- יואל: ולא ראית מטוסים מטילים פצצות של חצי טון? של טון? לא ראית ארטילריה יורה על שכונות שלמות בלי אבחנה?
- פרדי: הפצצנו שם רק מטרות צבאיות.
- יואל: ששים אחוז מהבתים בעזה נחרבו, פרדי. בנייני משרדים. בתי ספר. בתי חולים. אוניברסיטאות...
- בלה: **(לפרדי)** כל העולם יודע את זה, ואתה לא מאמין.
- פרדי: את מאמינה?
- בלה: כן.
- פרדי: כשאבא היה חי, לא האמנת.
- בלה: ועוד איך האמנתי. בימים האחרונים שלו גם הוא האמין.
- איזי: בכל מקום שהפצצנו היו טילים שלהם, סבתא.
- יואל: זה לא מצדיק הרג של בלתי מעורבים.
- איזי: בעזה כולם מעורבים. אתה יודע את זה, ובכל זאת אתה אומר עלינו שאנחנו פושעי מלחמה.

- יואל: אמרתי שאם הצבא לא מבדיל בין אזרחים ולוחמים, אז הוא מבצע פשעי מלחמה.
- פרדי: **(לבלה)** הוא אמר שהיינו צריכים לתת להם לטבוח בנו.
- בלה: הוא לא אמר את זה.
- יואל: אמרתי שמי שאחראי להרג אזרחים כל כך רבים, צריך לעמוד לדין.
- איזי: אנחנו לא פושעי מלחמה!
- יואל: בית המשפט בהאג צריך לקבוע את זה. ואמרתי שם עוד משהו. למרות שלא חייתי כאן שמונה עשרה שנה, אני נושא באחריות למה שקורה כאן. המלחמות שלכם הן גם המלחמות שלי, ולכן אני לא אשתוק לנוכח האכזריות שלכם.
- פרדי: ואמרתי גם שבזכותכם נעשיתי פסנתרן, ולכן אני חייב לנגן לכם עד שהאכזריות שלכם תתפוגג. עד שתתעורר בכם קצת חמלה...
- יואל: מי אתה חושב שאתה? הנגינה שלך לא תזיז כאן עלה על עץ.
- פרדי: כשתשמע אותי מנגן מחר, תדע מיד מי אני.
- יואל: אני כבר יודע מי אתה. אתה אומר עלינו שאנחנו פושעי מלחמה, רוצחי נשים וילדים. אתה רוצח. אתה. אתה רצחת את אבא.
- יואל: אני מה?!
- פרדי: ביום שהתחלת להכפיש אותנו, הוא התחיל למות.
- בלה: מספיק, פרדי.
- יואל: בגללי?
- בלה: אבא מת כי הוא היה חולה, פרדי. אתה יודע שהלב שלו נחלש.
- פרדי: באותו לילה, כשאבא ראה אותו ב-CNN, הוא איבד את הרצון לחיות. הוא אמר לי את זה.
- יואל: **(בכעס)** עד היום קראו לי כאן בוגד. עכשיו אני גם רוצח. אתה חושב שכך תסתום לי את הפה? לידיעתך, אף אחד עדיין לא הצליח. **(בזעם)** אני רצחתי אותו?! אני התווכחתי איתו. ניסיתי לשכנע אותו שלכוח הצבאי שלנו יש מגבלות, והוא לא יגן עלינו לנצח. כשפרצה המלחמה הוא הבין את זה. לכן הוא רצה למות. כי הוא גילה שגם ניצחון לא יבטיח לנו חיים. שטילים מכל המזרח התיכון ימשיכו להתפוצץ כאן. תשאל את נטליה מה הוא אמר לה.
- נטליה: "המלחמה הזאת מבשרת את הסוף". **(לנטליה)** ספרי לו.
- יואל: סיפרתי לו.
- פרדי: לו הספקתי, הייתי משכנע אותו שזאת לא גזירת גורל. שחמלה יכולה להציע תקווה. בוא איתי לפילהרמונית ותראה במו עיניך איך חמלה יכולה לעצור המלחמה. **(יוצא)**
- פרדי: מה אתם מסתכלים עלי? הוא יבוא הנה לשדוד אותי, ואני אגרד את הביצים ואשתוק? **(לנטליה)** לא רק את הבית הוא רוצה. גם אותך הוא לוקח, ועוד בא אלי בטענות. את יודעת כמה עסקאות הפסדתי בגלל שאני אחיו? **(לבלה)**
- בלה: בגללו פשטתי רגל. ואם הוא חושב שהוא ילך עכשיו לפילהרמונית, וימרח אותם במילים יפות, אז הוא טועה. אף אחד לא מחכה לו שם.
- פרדי: מחכים לו. כולם מחכים. כמו שאני חיכיתי. כשהוא היה בן שבע כבר ידעו כולם איזה פסנתרן הוא. מכל העולם באו לשמוע אותו. מהרגע שגילית את זה, לא נתת לו לחיות.
- יואל: והוא נתן לי? מהיום שנולדתי כולם השתינו עלי בגללו.
- בלה: השתינו עליך כי היית מפונק. כי היית עצלן. כי אפילו לא ניסית לנגן.

פרדי: ואם הוא מנגן, אז הכל מותר לו? הוא כבר עזב אותך פעם, והוא יעזוב אותך שוב. מי נשאר כאן כל השנים האלה וטיפל בכם? אני. **(נרגע)** אני אלך איתו לפילהרמונית. אם יש לו מחר קונצרט, אני חותך את הזין שלי.

פרדי חולף על פני איזי, אוחז בו, מנשק אותו על שתי לחייו, ויוצא. איזי נאנק בכאב.

נטליה: **(בודקת אותו)** יש לו חום. אבל הדימום נפסק. **(לבלה)** חתכי סדין. צריך לעשות לו מתלה.

בלה יוצאת לפרוזדור. נטליה ואיזי נשארים לבדם. היא בודקת אותו שוב.

נטליה: הפצע מתנפח. כדאי לטפל בו.
איזי: יש לי כמה דברים יותר דחופים עכשיו.
נטליה: אתה לא צריך לכעוס כל כך על אבא שלך. הוא בא הנה כי הוא דואג לך.
איזי: זה מה שהוא אמר לך? שהוא דואג? את לא מתארת לעצמך כמה חרא אכלתי ממנו כל החיים שלי.
נטליה: באמת?
איזי: הוא עובד גם עלייך.
נטליה: אולי דווקא אתה מנסה לעבוד עלי.
איזי: הוא לא פסנתרן כל כך גדול כמו שהוא אומר.
נטליה: הוא מנגן נהדר. הוא ניגן לי הבוקר.
איזי: אני מכיר אותו כמו שגיבן מכיר את הגיבנת שלו. את כל הקריירה שלו הוא בנה על ההאשמות נגד הכיבוש. עכשיו בונה על כך שהוא משווה אותנו לנאצים. לכן גם אימא שלי עזבה אותו. הוא בגד בה מהיום שהם התחתנו. בכל עיר שהוא מנגן, הוא מוצא לו פֶּנֶרֶת, מספר לה שיש לו מיגרנה ומבקש ממנה למשש לו את הרקות.
נטליה: באמת?
איזי: ולמחרת הוא שוכח מה הוא הבטיח, וממשיך לעיר אחרת. אחרי הקונצרט הוא יעלה למטוס, ולא נראה אותו יותר.
נטליה: הוא רוצה לקנות את הבית ממול, ולהוסיף קומה בשבילך.
איזי: זה מה שהוא אמר לך? החיים שלו הם שקר. כשהייתי ילד טיילתי פה ברחוב. הסתכלתי מבחוץ. ידעתי שיש לי פה סבא וסבתא. לא הבנתי למה הם לא רוצים לראות אותי. הייתי בטוח שעשיתי משהו רע... **(היא שותקת)** הוא בטח הלך עכשיו לפילהרמונית כדי להודיע להם שאחרי הקונצרט הוא יישא נאום על "פשעי המלחמה" בעזה. בשביל זה באתי הנה. אם הוא לא מבטל את הקונצרט, אני מביא את הפלוגה שלי לחסום את הכניסה. הפצועים יבואו בכיסאות גלגלים ובמיטות עם אינפוזיות. נשים את המתים על הבמה... **(היא שותקת)** ואני לא הולך לשום בית חולים. הרופאים שלנו יתפרו את זה. אם את צריכה עבודה, אני יכול לסדר לך אצל הפצועים שלנו. אם את רוצה, את יכולה לגור בדירה שלי.

הוא לא מבחין בבלה שחזרה עם רצועת סדין בידיה, והוא מנשק את נטליה על פיה.

נטליה: מה אתה חושב שאתה עושה? (הודפת אותו)
 איזי: ראיתי את הפרצוף שלך כשהתנשקת איתו. עלי לא תצליחי לעבוד, מותק.
 ברגע שתגיעי לאמריקה, את תעזבי אותו בשביל מישהו שייתן לך יותר.
 נטליה: ואל תקרא לי מותק. אני רואה בעיניים שלך מה שאתה והפלוגה שלך עשיתם
 שם במלחמה. אתה לא תקיא את זה עלי. אני יודעת טוב מאד איפה תוקעים
 חוקן. (יוצאת, וחולפת על פניה של בלה הנדהמת)

5. אותו יום. ערב. חשכה. בחוץ נשמעת אזעקה, ואחריה הדי נפילה. הדלת נפתחת. נכנס
 יואל, מדליק את האור, ומופתע לראות את נטליה יושבת ליד הפסנתר.

יואל: למה את יושבת בחושך? (היא לא עונה) הייתה כאן נפילה? חלונות נשברו?
 (היא נדה בשלילה) הם שמעו מה אמרתי במסיבת העיתונאים? (היא
 מהנהנת) איפה הם?
 נטליה: הוא ישן.
 יואל: והיא?
 נטליה: במיטה. היא נבהלה. היה לה קשה לנשום. נתתי לה זריקה.

הוא רוצה לחבק אותה, אך היא עוצרת בעדו.

נטליה: אתה בטוח שזה באמת רעיון כל כך טוב?
 יואל: למה לא?
 נטליה: לא היית פה הרבה זמן. דברים השתנו.
 יואל: המצב ההומניטארי בעזה נורא, נטליה. יש שם אלפי ילדים פצועים. הם
 זקוקים לרופאים. לתרופות. לניתוחים. לתחבושות. יכול להיות שההורים
 שלהם לא הרחיקו אותם מהאזורים המופצצים. יכול להיות שהחמאס השתמש
 בהם כמגננים חיים. יכול להיות שהטייסים שלנו לא נזהרו מספיק. זה לא
 משנה.
 נטליה: אם תתרום להם, לא תוכל לנגן כאן.
 יואל: אם אני אתרום, אולי תתעורר כאן קצת חמלה, ואולי גם אחרים יתרמו. אולי
 חיל האוויר יפסיק להפציץ, אולי המלחמה תיגמר והחטופים ישוחררו. מישו
 צריך להתחיל את זה.
 נטליה: בינתיים אנשים מחזירים את הכרטיסים שלהם. מחר תהיה הפגנה בתוך
 האולם.
 יואל: המאבטחים יוציאו החוצה כל מי שינסה להפריע. (היא שותקת) אני מקווה
 שאת לא מתכוונת להחזיר את הכרטיס שלך.
 נטליה: לא, אבל אני צריכה להיזהר. אני רוצה לחיות כאן.
 יואל: הילדים האלה זקוקים לעזרה, נטליה.
 נטליה: חכה כמה ימים. אולי בכל זאת תבין יותר טוב מה קורה לנו. כל יום נהרגים
 חיילים. אזרחים. את הפצועים אנחנו כבר לא סופרים. אנחנו צריכים אותך
 כאן, כדי שתנגן בשבילנו.
 יואל: ודאי שאני מנגן בשבילנו. בשבת יש לי קונצרט בשיקאגו. עוד חודש אני
 אחזור הנה לעוד קונצרט...

נטליה: עוד חודש?!
 יואל: אני לא יכול לבטל קונצרטים שכבר נקבעו.
 נטליה: לכן אתה מרשה לעצמך לתרום את השכר שלך לילדים בעזה. כי באמריקה אף אחד לא יחרים אותך.
 יואל: אני משלם על זה מחיר כבד גם באמריקה.
 נטליה: אם אתה מתעקש כל כך שישנאו אותך כאן, אז כנראה שאתה לא מתכוון לחזור. אתה לא תקנה בית. לא תשפץ אותו. לא תוסיף עוד קומה. לא תלמד כאן יחד עם אימא שלך. הכל שקר.
 יואל: רק רגע, נטליה. רק רגע. קרה משהו? מה קרה?
 נטליה: אני לא אחת הפְּנֵרוֹת המטומטמות האלה, שמחכות ליום שתנגן איתן.

נכנסת בלה. תסרוקתה התפרקה. היא לובשת את חלוקה הישן ונועלת את נעלי הבית הבלויות שלה. נטליה יוצאת. יואל נדהם לראות את השינוי שחל באימו.

יואל: אימא?!
 בלה: שב.
 יואל: איך את מרגישה?
 בלה: שב.
 יואל: שאלתי אותך משהו.
 בלה: אני רוצה שתנגן כאן מחר.
 יואל: ודאי שאני אנגן כאן מחר.
 בלה: ואני רוצה שתבוא הנה שוב, ותנגן כאן שוב ושוב.
 יואל: גם אני רוצה.
 בלה: אז לך עכשיו לפילהרמונית ותגיד שאתה חוזר כך מכל מה שאמרת.
 יואל: תני לי להסביר לך, אימא.
 בלה: עכשיו אני מסבירה.
 יואל: אני לא זקוק לשכר עבור הקונצרט הזה, ואני אתרום אותו למי שזקוק לו.
 בלה: בשביל אלפי הילדים הפצועים בעזה זה עניין של חיים או מוות.
 יואל: תתרום את השכר שלך לילדים הפצועים שלנו.
 בלה: אצלנו מטפלים בהם. מי יטפל בילדים פצועים בעיר שנחרבה לגמרי?
 יואל: זה לא ענייני.
 בלה: את אימא. את יכולה להבין סבל של ילד בכל מקום.
 בלה: אני מבינה יותר טוב את הסבל של הילדים שלנו.
 יואל: אם נִרְפָּא את הילדים האלה, אולי הם ישנאו אותנו פחות, ואולי הם יבינו שאפשר לחיות איתנו.

בלה משתעלת בכבדות, וכעבור רגע נרגעת ומתיישבת בכורסה.

בלה: אני לא בטוחה שאני אבוא לקונצרט שלך מחר.
 יואל: ודאי שתבואי.
 בלה: אני לא חושבת שאני רוצה לשמוע אותך.
 יואל: ודאי שאת רוצה.
 בלה: בימים רגילים הייתי באה, אבל עכשיו אנחנו במלחמה.

יואל: אני יודע.
בלה: אתה לא יודע. כשבאת הנה, קיוויתי שאתה מסוגל לפתוח את הלב שלך אלינו, ולהרגיש אותנו כשאתה מנגן. אבל טעיתי. אתה לא מרגיש אותנו. לא את הכאב שלנו, לא את הפחד שלנו. לא את הייאוש שלנו. אם אתה תורם את השכר שלך לילדים של עזה, אז אתה מרגיש את הכאב שלהם, ואתה תנגן את הכאב שלהם.

יואל: פסנתרן גדול יכול להרגיש כאב של כל אדם בעולם, אימא.
בלה: אבל אם הוא ישר עם עצמו, אז הכאב של האנשים הקרובים אליו כואב לו יותר. הוא זורם בדם שלו. הוא מחלחל אליו דרך האור של השמים, דרך האוויר שהוא נושם, דרך הקירות של הבית שלו.

יואל: בית הוא כל מקום שאני מנגן בו.
בלה: אם אתה מנגן את הכאב של הילדים של עזה, אז אתה לא יכול לנגן בשבילנו.

היא משתעלת שוב. נשמע צלצול פעמון. הדלת נפתחת. נכנס אנדרי.

אנדרי: ערב טוב. הדלת הייתה פתוחה.
יואל: היא נשברה. עוד מעט יגיע נגר.
אנדרי: אין צורך. (לבלה) אם יש לך פטיש ומברג, אני...
יואל: זה לא הזמן לביקור, מר...
אנדרי: אתה יכול לקרוא לי אנדרי. הבאתי לנטליה את העיתון.
יואל: היא עסוקה עכשיו.
אנדרי: אני אחכה עד שהיא תתפנה.
יואל: אני לא בטוח שזה רגע מתאים. הבן שלי הגיע. והוא חולה.
אנדרי: אז דווקא טוב שהגעתי. אני רופא. אני אשמח לבדוק אותו.
יואל: הוא ישן. הוא בטח יישן עוד כמה שעות.
אנדרי: יוצא מן הכלל. בינתיים אני אתקן את הכיור בשירותים.
יואל: תודה רבה. אין צורך.
אנדרי: הבטחתי ואקיים. במקרה מצאתי גם גומייה. (מוציא גומייה מכיסו)
יואל: אדוני הנכבד. אני מבקש שתצא החוצה ותסגור אחריו את הדלת.
אנדרי: הכיור נוזל! באתי לתקן אותו. הלכתי כל הדרך ברגל. אני לא אסבול גסות כזאת. גם אמן גדול צריך להיות אדם הגון! (בזעם) הבית שלי נחרב. אפילו דרכון לא נותר בו. ואתה משקיף ממגדל השן שלך, וחושב שנדבך לילדים אומללים מעבר לגבול תתקן את העולם. ראיתי כבר אמנים דגולים ממך שלא ידעו להבחין בין טוב לרע, ובתמימותם שיחקו לידי הדיקטטורים הכי גרועים בהיסטוריה. אני זכיתי להכיר את הרע הזה במלוא המפלצתיות שלו, ואני מזהה אותו ברגע שהוא זוקף את ראשו. אתה תגלה מאוחר מדי שהרוצחים המתועבים בעזה משתמשים בכך כדי להסוות את המפלצתיות שלהם. (מתבונן בו) עכשיו נזכרתי איפה פגשתי אותך. בקייב. ניגנת את הקונצ'רטו החמישי של בטהובן. ישבתי ליד הנשיא ינוקוביץ'. ניגנת כל כך רע עד שהוא סירב ללחוץ את היד שלך.

יואל: הוא סירב ללחוץ את היד שלי? אני סירבתי ללחוץ את שלו! הדיקטטור המושחת הזה הורה למשטרה להרוג את המפגינים נגדו.

אנדרי: התזמורת הכי פרובינציאלית באוקראינה לא תנגן איתך.

איזי נכנס לחדר האורחים. זרועו במתלה. אנדרי נעשה מיד רגוע ואדיב.

- אנדרי: והאיש הצעיר הזה הוא ודאי הבן שלך. (לאיזי) נעים מאד. שמי אנדרי. בעלה של נטליה. לשעבר, כמובן. מה קרה לכתף שלך?
- יואל: היא בסדר גמור, אדוני.
- אנדרי: אתה חיזור, בחור. יש לך חום. כדאי שתיבדק אצל רופא.
- איזי: אני לא צריך שום רופא.
- אנדרי: אני ניהלתי מחלקה בבית חולים גדול בקייב. למרות הגאווה שלכם, כולנו סובלים מאותן מחלות. (בודק אותו) נפצעת. רסיס. התפרים נפתחו. אני רואה שכבר נוצר זיהום.
- יואל: זיהום?!
- אנדרי: אתה צריך למהר לבית חולים, ידידי הצעיר. בעצם, יכול להיות שיש לי במקרה קצת אנטיביוטיקה בכיס. (מוציא חפיסה מכיסו ונותן לו) שלושה ביום. אני אבוא לבדוק אותך שוב מחר. (לבלה) וברשותך, גבירתי, אני אלך עכשיו לתקן את הכיור.

הוא יוצא לעבר השירותים. שתיקה.

- יואל: אני לוקח אותך לבית חולים, איזי.
- איזי: אני אלך בעצמי. ברגע שתבטל את הקונצרט שלך.
- יואל: אם לא נלך עכשיו, הזיהום יתפשט.
- איזי: אז תבטל את הקונצרט! (לבלה) כששמעתי שהוא ינגן כאן, חשבתי שאני משתגע. לא יכול להיות שאנשים יקשיבו לו. הוא בכלל לא מבין מה קורה במלחמה הזאת.
- יואל: אם אתה חושב שאני לא מבין, אז תסביר לי.
- איזי: מה יש להסביר? אנחנו רוצים לחיות. לכן המטוסים מטילים פצצות של טון. לכן הארטילריה יורה כל הזמן. אחרת, יהיו לנו אבדות נוראות. תראה מה קרה לי כשלא היה לי סיוע... (חושף צלקת על חזהו) כן. אתה צודק. זאת כווייה. הטנק שלי חטף טיל.
- יואל: אלוהים אדירים...
- איזי: פעם אחת בחיים שלך תעשה בשבילי משהו שאני מבקש. רק פעם אחת. בטל את הקונצרט הזה. יש לך עוד מאה השנה. בטל אותו כדי שאני והחברים שלי נדע שאנחנו עושים שם מה שצריך.

יואל רוצה להיעתר לאיזי, אך מהסס. איזי פונה לבלה.

- איזי: את בטח לא יודעת, אבל בקיץ שעבר הוא הודיע למנהל של ג'וליארד שאני אשיר את פפגנו בהפקת הקיץ שלהם. התחננתי אליו. אני עוד לא מוכן לתפקיד כזה. אבל הוא התעקש. ברגע שפתחתי את הפה אנשים התחילו להשתעל. לגחך. כשירד המסך, הוא נסע ישר לשדה התעופה. נשארתי לבד בחדר ההלבשה. בחצות חתכתי את הוורידים.
- יואל: עשית מה?!

איזי: (לבלה) הסתכלי. (מושיט לעברה את ידיו)
 יואל: שָׂרָףְ כָּל כֶּךְ יָפָה! כּוֹלֵם הַתְּפַעֲלוֹ מִמֶּךָ! הֵייתִי כָּל כֶּךְ גָּאָה.
 בלה: (ליואל) הוּא חָתָךְ אֶת הוֹרִידִים, וְאַתָּה לֹא יָדַעְתָּ?
 יואל: תִּרְאֶה לִי.

אבל איזי מושך את ידיו. הדלת נפתחת. פרדי נכנס.

פרדי: עוד לא ברחת? חשבתי שאתה כבר במטוס. אגב, אם אתה רוצה לקבל את המזוודה שלך בניו יורק, כדאי שתִּמָּחֵק את השם שלך ממנה.
 יואל: מה אתה רוצה, פרדי? היית במסיבת העיתונאים. שמעת את המנהל. הוא בעצמו ינצח על הקונצרט.
 פרדי: זה מה שהוא אמר היום, אבל אתה לא יודע מה הוא יגיד מחר. ראיתי איך התחננת שיוסיפו מאבטחים. (לבלה) הוא היה לבן כמו רוח רפאים. (ליואל)
 חשבת שתודיע על תרומה לחמאס, וכולם ימחאו כפיים?
 יואל: אתה באמת חושב שלא צריך לעשות משהו בשביל ילדים שנכוו, שהתעוורו, שהגפיים שלהם נקטעו, שהאיברים הפנימיים שלהם נקרעו?
 פרדי: אתה באמת חושב שלמישהו כאן אכפת מהם?
 יואל: נראה מה יגיד הקהל אחרי שישמע אותי.
 פרדי: אז למה אתה כל כך מפחד? למה אתה צריך כל כך הרבה מאבטחים? (לבלה)
 אני לא חושב שהוא יצליח בכלל לנגן מחר. כשהוא יתיישב ליד הפסנתר, יכאב לו הראש. הידיים ירעדו. הלב יפרפר.
 יואל: כבר ניגנתי בקונצרטים הרבה יותר קשים.
 פרדי: כאן לא אמריקה, יו-יו. כאן יקרעו אותך לגזרים.

נטליה ואנדרי נכנסים ועומדים בקצה הפרוזדור.

יואל: פסנתרן כמוני כבר מזמן לא מפחד, פרדי. תשאל את אימא. כשהייתי בן ארבע עשרה ניגנתי ב-Carnegie Hall. כשהייתי בן שבע עשרה ניגנתי עם הפילהרמונית של ברלין. כשהייתי בן עשרים ושתיים זכיתי בתחרות לפסנתר על שם שופן. כשהייתי בן עשרים ושש זכיתי בתחרות רובינשטיין. ספרי לו!
 בלה: הוא יודע את זה.
 פרדי: אני לא בטוח שזה יספיק לך מחר. וגם אתה לא בטוח. לכן אתה כל כך מפחד.
 אתה כל כך מפחד עד שאפילו כאן בבית אתה לא מסוגל לנגן.
 יואל: למה שאני אנגן כאן?
 פרדי: כדי להתכונן למחר. כדי להיות בטוח שתצא משם חי.
 יואל: אני די בטוח.
 פרדי: אם אתה בטוח, אז תראה לנו.
 יואל: כבר ניגנתי כאן היום, פרדי. אתה יכול לשאול אותה. (רומז על נטליה) היא שמעה.
 נטליה: מתי שמעתי?
 יואל: הבוקר.
 נטליה: לא זוכרת.
 יואל: ישבתי כאן, על הכיסא הזה, וניגנתי לך את האדאג'יו של הפתטית.

- פרדי: היא לא זוכרת.
 יואל: אז היא תשמע אותי מחר עם הפילהרמונית.
 נטליה: אני אבוא לשמוע אותך עם הפילהרמונית, רק אם תראה לי שאתה באמת מסוגל לנגן.
 יואל: בבוקר אמרת שאף פעם לא שמעת מישו מנגן כמוני.
 איזי: היא רוצה שתנגן, אז נגן.
 פרדי: נגן!
 בלה: הוא ינגן מתי שהוא ירצה. פסנתרן כמוהו לא צריך לעשות חזרות לפני קונצרט כזה!
 איזי: שיראה לנו שהוא הכי טוב בעולם. שיראה לנו למה הפילהרמונית רוצה בכלל לנגן איתו.
 פרדי: כולנו רוצים לשמוע.
 בלה: אני מציעה לך להפסיק את המשחק הזה, פרדי, לפני שתתחרט עליו.
 יואל: מה קורה כאן, אימא? את יכולה אולי להסביר לי מה השתבש?
 איזי: נגן!
 פרדי: נגן מה שאתה צריך לנגן עם הפילהרמונית.
 יואל: מה שאני צריך לנגן עם הפילהרמונית, אני אנגן עם הפילהרמונית.
 איזי: אז נגן משהו שלא צריך תזמורת.
 בלה: אל תענה להם, יואל.
 פרדי: אתה לא רוצה להראות לנו שאתה מסוגל לנגן?
 יואל: למה שאראה לכם? מי אתם?
 בלה: אני שמעתי אותו מן היום שהוא התחיל לנגן. הוא לא צריך להוכיח לאף אחד שום דבר.
 פרדי: הוא בעצמו לא בטוח שהוא שווה משהו.
 בלה: די, פרדי. מספיק. צא החוצה. צא ואל תחזור. (לאיזי) גם אתה. כבר ראיתי מי אתה, ולמי אתה דומה. (לנטליה) וגם את. החוצה. יחד איתו. אני לא צריכה אותך יותר. (מתנשמת בכבדות)
 יואל: (לנטליה) הוכחתי במאות קונצרטים כמה אני שווה. החטא היחידי שלי הוא שאני מתעקש להיות אדם הגון.
 נטליה: אתה לא תנגן מחר, כי אתה יודע שהנגינה שלך לא תציל אותך.
 יואל: היא תמיד הצילה אותי.

הוא מתקרב אליה כדי לאחוז בידה. לתדהמתו היא סוטרת בכוח על לחיו.

- פרדי: (בהערצה) בת זונה.
 יואל: (מתעשת) כשמישהו מכה אותי, אני יודע שאין לו תשובה. הוא מפחד ממה שאני אומר לו. כן. אתם מפחדים הרבה יותר ממני.
 פרדי: אנחנו ממש רועדים מפחד. (צוחק)
 יואל: אתם מפחדים שאם אנגן, תאָלְצו לפקוח את העיניים ולראות מה הצבא שלנו עושה בְּשִׁמְנוּ במלחמה הזאת. איך החיילים שלנו הורגים. איך הם מחריבים. איך הם מגרשים. איך הם מרעיבים. אם אני אנגן, אתם תאָלְצו לראות שאתם משלים את עצמכם שאפשר לשתוק ולהישאר בני אדם הגונים.
 פרדי: אז נגן כבר!

נטליה: נגן.
יואל: בסדר! אני אנגן!

יואל פותח את מכסה הפסנתר, מתיישב על הכיסא ומתחיל לנגן שוב את פתיחת הפרק השני של הסונטה הפתטית. כעבור רגע הוא חש כאב ראש. הוא מפסיק לנגן.

פרדי: זה כל מה שאתה יכול?
יואל: (לנטליה) ניגנתי לך את זה הבוקר. איזי ישן. אימא שלי הלכה למספָּרה.
נטליה: אני לא זוכרת.
יואל: ודאי שאת זוכרת!
פרדי: היא אומרת שהיא לא זוכרת.
יואל: בסדר. אני אנגן את כל הפרק ואת תִּזְכְּרִי. (ממשיך) יש אולי עוד פסנתרן אחד בעולם שמנגן בטהובן כמוני. אלוהים, איזה כאב ראש. (מפסיק) עכשיו אני רואה מה קרה לנו. עד עכשיו ניצחנו בכל המלחמות שלנו. כנראה שננצח גם במלחמה הזאת. אבל הניצחונות האלה הם מראית עין. בתוך תוכנו הוכינו. הובסנו. התקוות שלנו נגוזו. החלומות נמוגו. לכן אנחנו כל כך מיאשים. לכן אנחנו כל כך אכזריים.
פרדי: אם אתה רוצה מחיאות כפיים, אז כדאי שתתחיל.
יואל: הרגע ניגנתי!
נטליה: מתי?
יואל: הרגע!
נטליה: ככה גם אני יכולה לנגן.

היא יוצאת לפרוזדור. אנדרי בעקבותיה.

פרדי: עכשיו אני מביא את המזוודה שלך ואתה לוקח אותה ומסתלק מכאן בלי להשאיר אחריו שום זֶכֶר.

פרדי יוצא. בלה קמה מן הכורסה, ומוליכה את יואל אל הפסנתר.

בלה: בוא איתי. שב ליד הפסנתר. אני רוצה ללמד אותך איך לשמוע את עצמך כשאתה מנגן.
יואל: יש לי כאב ראש, אימא.
בלה: רק אם תצליח לשמוע את עצמך, תהיה פסנתרן גדול באמת.
יואל: אני כבר מספיק גדול.
בלה: לפסנתרן גדול יש שמיעה חשדנית. הוא יודע להיזהר ממלכודת הדבש שהמוסיקה טומנת לו. הוא מסוגל להאזין לעצמו באוזניים פקוחות, ולשמוע את הצלילים של הנפש שלו. אם הוא חשדן מספיק, הוא מצליח לגלות מאין הם נובעים. מה הם תובעים ממנו. אם הוא חשדן מספיק, הוא מסוגל לשמוע את הכאב שלו ולנגן אותו...
יואל: אני שומע את צלילי הנפש שלי כל הזמן, אימא.

בלה: לו באמת הקשבת להם, היית שומע את הקינות שלנו על המתים, את האנחות של הפצועים, את הזעקות של החטופים, האלמנות, היתומים. היית שומע את הזעם שלנו, את הייאוש שלנו...

יואל: אני שומע אותם.

בלה: לו שמעת, היית נזהר מפני הדחף הארור הזה להיות הכי צודק בעולם, ולא היית הורס את התקווה שלנו. לא היית ממאיס עלינו את עצמנו. לא היית משניא עלינו את המקום הזה, שאין לנו אחר מלבדו. בתמימותך שכחת שבמקומות אחרים כבר היינו. שכחת מה קרה לנו בהם.

יואל: לא שכחתי שום דבר. לכן ניגנתי בכל העולם. לכן נדדתי מארץ לארץ. מעיר לעיר. ראיתי את הרוע שאורב לנו, וראיתי גם את הרוע שלנו. שמעתי את קולו של זה ואת קולו של זה. ניגנתי לזה ולזה. כל חיי ניגנתי כדי להציל את עצמנו מעצמנו ומאויבינו. הקשיבי.

יואל מתיישב ליד הפסנתר, פותח את המכסה ומנגן את הפרק השלישי של הפתטית במלוא יופיו. בלה ואיזי מקשיבים בהשתאות. כעבור רגע מופיעים בפרוזדור נטליה ואנדרי, אחריהם פרדי. גם הם מאזינים. לפתע מתקרב איזי אל הפסנתר, ובבת אחת סוגר את המכסה על אצבעותיו של יואל. יואל נאנק בכאב.

בלה: **(בזעם)** למה? הוא אף פעם לא ניגן ככה. סוף-סוף הוא שמע את הקול שלו. הוא יכול היה לנגן מחר. הוא היה מנגן כפי שאף אחד בעולם לא ניגן לפניו. הוא יכול היה להציל אותנו...

היא נתקפת שיעול קשה, וקורסת בכורסא. יואל מתעשת, ופונה אל איזי.

יואל: אתה הילד שניגנתי לו מאז שהוא נולד? הילד שלימדתי לנגן? ... הילד ששר לי לפני שהלך לישון בקול טהור על חמלה ואהבה... וכאשר כיסיתי אותו בשמיכה הוא אמר שהמוסיקה עושה את בני האדם טובים יותר? איזי: אתה יכול לזרוק את המוסיקה שלך לזבל.

נטליה נכנסת לחדר האורחים מזוודתה בידה. אנדרי אחריה.

אנדרי: להתראות. היה נעים להכיר. **(לבלה)** לצערי, לא הספקתי לתקן את הכיור. **(ליואל)** והנה כרטיס לקונצרט שלך. אני מקווה שתמצא מישהו במקומי שירצה לשמוע אותך.

מניח את הכרטיס על השולחן. פרדי נכנס עם מזוודתו של יואל, ופונה אל נטליה.

פרדי: חכי. אל תלכי. שימי את המזוודה בחדר שלי. אימא שלי תלמד אותך כמה שתרצי.

נטליה: תודה רבה. למדתי מספיק. **(פונה לצאת)**
אנדרי: להתראות.

היא יוצאת. הוא יוצא אחריה.

פרדי: **(ליואל)** קח את המזוודה וצא.
 בלה: **(קמה מן הכורסה)** אני לא אתן לך ללכת.
 יואל: אימא...
 בלה: **(אוחזת בו)** הוא לא יכול לגרש אותך. הוא יודע שלא כדאי לו. הוא יודע
 שאנחנו צריכים אותך כאן. אני צריכה אותך. גם אתה צריך אותי...
 פרדי: תזדרז, כבר.
 יואל: אני אחזור, אימא. אני עדיין לא יודע מתי.
 בלה: לא, אתה נשאר. אני אמשיך ללמד אותך. כשתלמד לנגן בשבילנו, תהיה
 הפסנתרן הכי טוב בעולם. אני מתחננת אליך. בשם כל המתים שלנו. גם אני
 אמות, אם תיסע.
 פרדי: בוא כבר.

יואל פונה לאיזי.

יואל: אם תצטרך משהו, איזי, אז אני...
 פרדי: אמרתי לך להזדרז.

הוא אוחז את יואל בזרועו. יואל משתמט מאחיזתו.

יואל: **(לבלה)** אני אחזור כשאוכל לנגן... כשאתם תוכלו לשמוע...

נוטל את מזוודתו ויוצא.

סוף